

SLOVENSKI PROLETARSKI FRONT

Smrt fašizmu —
svobodo narodu

Leto VI, št. 64

Ljubljana, sredo 4. julija 1945

Cena 2.— liri — Din 1.—

Z delom bomo dali pravo vrednost denarju

V zadnjem času je jugoslovanska Zvezna vlada izdala več ukrepov za ureditev našega gospodarstva, ki pa so velikega pomena tudi za normalizacijo vsega življenja v državi. Med najvažnejše ukrepe moremo šteti odloke o zamenjavi denarja, o določitvi cen in o določitvi mezd. Ti ukrepi so v tesni medsebojni zvezi in eden brez drugega ne bi prišel do prave veljave. Priporočljivo je, da bodo prišlo pridobitve narodno osvobodilne borbe čim prej do izraza tudi na gospodarskem področju. Nekateri brezvestni spekulanti so skušali neurejene valutne razmere in težave, s katerimi se moramo danes boriti, izrabljati za svoje nečedne namene, da bi bogateli na račun ljudske bede. Prav zaradi tega se je med nekaterimi sloji ljudstva, ki so skozi vsa leta žrtvovali za narodno borbo, pojavilo razočaranje, češ ali bomo še naprej prepustili na milost in nemilost spekulantom. Med ljudstvom pa se je pojavilo tudi močno gibanje, da se za spekulativno, kar je edino pravilno, kajti borba proti spekulantom ni samo stvar oblasti, temveč predvsem ljudskih množic samih. Istočasno pa se morajo te množice zavedati, da je težavno stanje, v katerem smo se znašli po osvoboditvi, predvsem posledica fašistične politike in da je danes naša naloga, da odstranimo iz našega javnega življenja vse fašistične ostanke.

Ko so fašistične tolpe vdrle v našo državo, so jo razdelili v več delov in potegnili med temi predeli skoraj neprenehne meje. V vsakem predelu je okupator uvedel drugačen denar. Samo v Sloveniji smo imeli tri, oziroma štiri valute. Fašizem je skušal naše narode razbiti politično, kulturno in gospodarsko, ker je razbije na drobne dele, bi nas mogel trajno obvladati. Ta namera pa se mu ni posrečila. Jugoslovanski narodi smo postali v štirih letih okupacije bolj enotni kot smo bili kdaj koli prej. Najprej smo dosegli enotnost na vojaškem področju, potem političnem, zdaj pa je naša naloga, da odstranimo še gospodarske pregrade, ki jih je postavil okupator. Jugoslavija lahko postane in bo postala trdna gospodarska enota, saj se poedine njene pokrajine lepo gospodarsko dopolnjujejo. Nekatere so bogata žitna polja, nekatere pa so gozdovi, drugi pa so gozdovi in rudniki in so danj pogoj za večji razvoj industrije. Potrebna je izmenjava produktov iz ene pokrajine v drugo, potrebno je, da se čimprej poizvi notranja trgovina, kar pa brez enotnega denarja ni mogoče. Z zamenjavo denarja bo postala trgovina in izmenjava blaga živahnejša, kar bo znatno pripomoglo k odstranitvi prehranjenih težav, v katerih se danes nahajamo.

Pod fašizmom je bil mali, to se pravi delovni človek popolnoma nezaščiten. Medtem ko so si čimorazijanci grabili milijone, pa sta delavec in nameščeneц iz dneva v dan ležala v vse hujše pomanjkanje. Z omejenimi ukrepi bo naš mali človek znatno zaščiten. Kolikšna denarja, ki bo prišla po zamenjavi v obtoč, je znatno nižja, kot je bila do sedaj. S tem smo se rešili inflacije, ki je bila za delovnega človeka. O tem smo se lahko prepričali ob inflaciji leta 1918. Takrat so cene rastle iz dneva v dan, tržnega blaga pa je bilo vedno manj. Delavec in nameščeneц, ki sta bila navezvana na svoje plače, nikakor nista mogla slediti porastu cen in sta obupavala. Da se ne ponove razmere iz leta 1918., je naša vlada na vsak način hotela preprečiti inflacijo. Dinar DFJ je trdna valuta in bo imel približno enako vrednost, kot jo je imel predvojni dinar. Zaradi tega se bodo cene ustalile, čemer pa bo pripomogel tudi novi uradni cenik in seveda tudi zakon o pobiljanju spekulacije, ki ga je že aprila izdala Predsedstvo AVNOJ-a.

Da se zaščiti mali človek, je bilo v zakonu o zamenjavi denarja določeno, da se stare hranilne vloge zamenjajo po drugačnem, to je po ugodnejšem kursu kot denar. Vsi se spominjamo, kako je bilo po prvi svetovni vojni. Nekateri mali ljudje, delavci in služkinje, so si pred vojsko leta in leta prihranili od usit, da bi si prihranili toliko, da jim ne bi bilo treba na stara leta berati. Prišla je starost, prišla pa je tudi vojska. Prihranki, na katere so ti ljudje vse življenje računali, so postali ničvreden papir. Tudi sedaj je grozila takim ljudem enaka usoda, oK je okupator zasedel naše kraje, so se vloge teh ljudi zmanjšale skoraj za dve tretjini, pod Nemci pa še za več. Naša nova oblast ni mogla dopustiti, da bi mali ljudje doživeli ponovno tragedijo, kajti to je ljudska oblast, ki mora skrbeti za vse plasti našega ljudstva, predvsem pa za malega človeka.

Zaščiti je bilo treba tudi kmeta, predvsem tistega, ki je med osvobodilno borbo nosil glavno breme vzdrževanja naše vojske. Težko je bilo našim vojakom, ko so bili včasih prisiljeni, da so vzeli kakemu kmetu tudi zadnjega vola, saj kmetu niso volli samo potrebna delovna sila, temveč tudi rezervno bogastvo za primer hudih let. Unikti kmetu živino, je pomenilo gospodarsko uničiti ga. Da bi se to ne zgodilo, so se naše oblasti že takrat odločile, da ne bodo plačevale živine za okupatorskim denarjem, ki je šel že takrat v inflacijo, temveč samo s priznanimi. Vse te priznanice bodo naši denarni zavodi izplačevali po takratni kupni moči lire ali marke. S tem bo kmet obvarovan velike gospodarske škode.

Kmeta pa je treba zaščiti tudi na ta način, da bo dobil za svoje pridelke primerne cene. Pred vojsko je kmet propadal, ker ni bilo pravičnega razmerja med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov.

Tešinsko vprašanje

Češkoslovaški ministrski predsednik o naporih sovjetske vlade za prijateljsko ureditev tešinskega vprašanja med Češkoslovaško in Poljsko

London, 2. jul. (Reuter) Češkoslovaški ministrski predsednik Zdeněk Fierlinger je ob svojem povratku iz Moskve, kamor je odšel, da prisostvuje češko-poljskim razgovorom, izjavil po radiu o češko-poljskih pogajanjih: »Sovietska vlada je s skrbjo opazovala nedavne dogodke na češko-slovaško-poljski meji in je zato izrazila željo, da bi prišli odgovorni češkoslovaški predstavniki v Moskvo ter začeli pogajanja s poljsko vlado. Sovietska vlada se je iskreno potrudila, da bi se uredilo tešinsko vprašanje na način, ki bi bil sprejemljiv tako za Češkoslovaško kakor za Poljsko. Češkoslovaška vlada je z veseljem sprejela povabilo. V razgovorih s poljskimi državniki smo se mogli prepričati, kako težko današnja Poljska obvlada izgubo znatnega ozemlja na vzhodu in kako strastno se zaradi tega bori za vsako narodno skupino Poljakov, ki je še izven poljskih meja. Zaradi tega Varšava zopet gleda proti Poljskom, ki so na področju Tešina. V Varšavi se je poročilo popolnoma napačno mnenje, ki meni, da je večina prebivalstva tega področja poljska. Namenili smo se razložiti poljskim državljanom dejansko podlago vsega zamotnega narodnostnega vprašanja Tešina. Zagotovili smo jim, da bo naša uprava, ki je v rokah krajevnih narodnih odborov, stopala na najbolj prijateljski način z zvestimi Poljaki in da jim bo zagotovila vse pravice, ki jih imajo naši lastni državljani. Poudarili smo tudi dejstvo, da je tešinsko področje za nas nepogrešljiv del države, brez katerega ne bi mogli vzdrževati naše industrije. Razen tega teče naša največja železniška proga ob tešinski vzhodni meji — to je železniška proga, ki nas veže s Slovaško. Brez Tešina bi prenehala obstajati vsa organska zveza med Češko in Moravsko na eni strani in Slovaško na drugi strani. Dali smo zagoto-

vila, za kako resno smatra Češkoslovaška prijateljstvo z novo demokrasko Poljsko. Če bo Poljska dobila obširna področja Gornje Slezijske, da ne omenim Vzhodne Prusije in Pomorjanske, ki so bogate na industriji in premoru, je pravično, če bodo mogla velika industrijska središča kakor Moravska Ostrava in Vitkovice prosto zadihati. Imamo tudi pravico dobiti dobro zvezo do Odre z možnostjo, da zgradimo prekop med rekama Marč in Odro, ki bi izredno podpiral gospodarstvo Poljske. Te češkoslovaške zahteve se bodo obravnavale na mirovni konferenci.

Maršal Stalin nam je sporočil, da se je odločil zbrati vse sovjetske enice v nekaj dneh na področjih ob nemških mejah in ob ameriški razmejitveni črti. V naši deli kmalu ne bo več sovjetskega poveljstva. Sovietsko nadzorstvo bo ostalo le na gotovih železniških križiščih, da zagotovi neopreknjen promet, ki je potreben Rdeči armadi. Logičen zaključek tega je, da se bo tudi ameriška armada kmalu umaknila na razmejitveno črto, ki je bila prvotno določena. Tako bodo češka mesta, kjer so danes ameriške čete, prišle spet pod našo oblast, kakor se to spodobi neodvisni in prijateljski državi. Dr. Ripka, naš minister za zunanjo trgovino, je v Moskvi razpravljal s sovjetskimi komisarjem za zunanjo trgovino Mikojanom o nabavi surovin, ki se potrebuje naši industriji. V skladu s tem je zanimaj za rube in bombaz. Rusija je obljubila vsestransko podporo.

Naša moskovska pogajanja so potekala v duhu resničnosti, globokega in vzajemnega prijateljstva, tako da so izšli za nadaljnji razvoj naših odnosov zelo obetajoči. Iz Moskve smo prinesli globok vtis, da smemo in moremo računati s popolnim in resničnim mirom, ki se poraja iz tesnega sodelovanja vseh demokratičnih držav.

Kažipot miru

Prezident Truman o pomenu ustanovne listine varnostne organizacije Združenih narodov

London, 2. jul. (Reuter) Prezident Združenih držav Amerike Truman je v svojem osebnem govoru v senatu o pomenu ustanovne listine varnostne organizacije Združenih narodov izjavil: »Naša izbira leži med to ustanovno listino in ničemer drugim. Ta listina je kažipot miru. Nobene druge ceste ni, ki bi vodila k miru. Zato ne smemo oklevati, temveč si moramo podati roke z vsemi ml. rojstvenimi narodi sveta in usmeriti korake po tej cesti s trdno odločitvijo, da moramo in bomo dosegli svoj cilj. V to listino so zapisani sadovi izkušenj. Bodočnost bo prinesla izboljšanje, ko se bodo Združeni narodi seznanili z njenim ustrojem in z njenimi metodami in ko si bodo pridobili večjih izkušenj.«

Prezident Truman je zaključil s pozivom Združenim državam, naj se združijo z ostalimi svobodoljubnimi ljudstvi na svetu ter izjavil: »Poudariti moram potrebo najhitrejši ratifikacije.« Ko je obravnaval sestavo ustanovne listine, je predsednik Truman dejal: »Nobena mednarodna listina ni bila sestavljena v tako žarki luči javnosti. Bila je podvržena javnim razpravam cele mesece. Te široko razprte razprave so napravile vtis na nekatere kroge, češ da se Združeni narodi v marsikateri točki ne strinjajo. Seveda so v javnosti vzbujale večje pozornost točke nesporazuma kakor točke sporazuma. Dejstvo je, da je bilo razmeroma malo točk, v katerih se še od vsega začetka ne bi strinjali. Kakršni koli nesporazumi so že obstojali, končno so bili urejeni. Dogovori so bili doseženi s pomočjo tradicionalne demokratične metode svobodne izmenjave misli in naziranj. Upam, da se boste v svojih odločitvah ozirali ne samo na besede ustanovne listine, temveč tudi na njenega duha, ki ji daje pomen in življenje. Cilji ustanovne listine so jasni. Njen namen je preprečitev vojne v bodo-

nosti, ureditev mednarodnih sporov z mirni. mi sredstvi in v skladu z načeli pravice, podpiranje svetovnega napredka, izboljšanje življenjskih pogojev, splošno spoštovanje in upoštevanje človeških pravic in osnovnih svobod, ki za vse može in žene brez razlike plemena, jezika ali vere ter odstranitev gospodarskih in socialnih vzrokov mednarodnih sporov in nemirov.«

Odhod francoskih čet v Berlin

London, 3. julija (Reuter). Francoski radio je sporočil, da je oddelek francoskih čet odšel v Berlin in bo vkorakal v mesto ob enem z britanskimi in ameriški formacijami, da bi se udeležili vojaške zasedbe nemškega glavnega mesta. Oddelek šteje 1000 mož.

Pomoč švedskega pisatelja jugoslovanskim beguncem

Beograd, 3. julija. (Tanjug) Jugoslovanski begunci na Švedskem se s hvaležnostjo spominjajo znanega polarnega raziskovalca in švedskega pisatelja Valquista iz polarnih krajev Švedske, znanega pod imenom »laponski doktor«, ki je vse svoje življenje posvetil sirotam, ki žive razkrojene v polarnih predelih. Na begu iz Norveške na Švedsko so bili mnogi Jugoslovani sprejeti in negovani v hiši tega človekoljuba. Enega izmed njih Velimira Popovića, je švedski pisatelj Valquist imel pri sebi 2 leti, skrbel zanj kakor za svojega sina ter ga tako tudi še danes imenuje. Dr. Valquist je eden izmed mnogih prijateljev nove Jugoslavije in pri svojih obiskih v Stockholmu nikoli ne opusti prilike, da obišče poslanstvo demokratične federativne Jugoslavije, ki ga vsak dan obiskujejo v velikem številu ugledni Švedci, prijatelji nove Jugoslavije.

Koren vsega je v tem, da čim bolj dvignemo produkcijo. Sam zakon o zamenjavi in o določitvi tečaja novemu denarju ne more dati denarju prave vrednosti, če za denar ni mogoče kupiti produktov. Zakon o mezdah se ne bo izboljšal položaja delavcev, če sami s svojim delom ne bodo k temu pripomogli. Prav tako so vse določbe o cenah kmetijskih proizvodov in o cenah industrijskih proizvodov brezpredmetne, če sami ne bomo pripomogli, da se bo ta zamenjava v resnici vršila. Danes potrebujemo hrano, potrebujemo pa tudi industrijsko blago. Zato je po eni strani potrebno, da vsa polja obdelamo, da vse pridelke spravimo, da čimprej našo kmetijsko proizvodnjo dvignemo na predvojni višino. Še več, po drugi strani pa je potrebno, da čimprej popravimo in zgradimo tovarne in da v teh tovarnah čim več proizvajamo, potrebno je tudi, da čimprej popravimo vse proge, da bo mogoče nemoten promet med vsemi predeli naše države in promet z inozemstvom. Za vse to je potrebno delo, trdo in urmniško delo vsega našega ljudstva. Samo z delom bomo dali pravo vrednost novemu denarju, samo z delom bomo omogočili, da bodo odloki o plačah in cenah dosegli tisti namen, kot ga je zakonodajalec hotel doseči.

Bratsko sožitje — jamstvo za bodočnost Primorske

Beogradska „Borba“ o gonji italijanskih imperialistov proti Jugoslaviji in edinstvu demokratičnih italijanskih množic v Trstu in Primorski s Slovenci

Beograd, 2. jul. (Tanjug) List »Borba« je objavil uvodnik pod gornjim naslovom, v katerem navaja trditve italijanskih imperialistov v gonji proti Jugoslaviji, da predstavljata jugoslovanska vojaška uprava in ljudska oblast v tako zvani Juljski krajini zatiranje za tamkajšnje italijansko prebivalstvo. Med tem je seveda ponašanje italijanskega prebivalstva v teh krajih v času tako imenovane tržaške krize in po njej zrušilo laži in obrekovanja imperialističnih krogov v Italiji. Vse skrbi in bojazni italijanskega prebivalstva v Trstu, Pulju in delu Primorske so se omejile na to, kako bi ubranile svoje demokratične pridobitve v ostalih krajih Istre in Primorske, kako bi se izognile usodi svojih bratov v Trstu in Pulju, ki jih ogroža podivjani italijanski fašizem.

Poudarjajo, da se je največji del italijanskega prebivalstva v obeh področjih v Istri in na Primorskem v najkritičnejših časih enodušno dvignil k obrambi skupne svobode s Hrvati in Slovenci, piše »Borba«: Trst je danes po rešitvi krize bolj nego prej poznan po svetu kot poprišče najmočnejšega italijansko-slovensko-hrvatskega bratstva v skupni borbi za obrambo skupnih demokratičnih pridobitev in pravic. Osnovni sloji prebivalstva v Pulju, tako italijanske kakor hrvatske narodnosti, stoje čvrsto združeni in odporu proti omejevanju pridobitvenih pravic in fašističnemu izživljanju. V starem mestu Rovinju, izven tega področja, je v znak protesta proti dogodkom v Trstu in Pulju preplavilo ulice deset tisoč prebivalcev s samo enim vzlikom: Tito! Tito! V Vižnjani je v času, ko je naša armada zapustila Pulj, množica napadla zapor, da bi v njem linčala puljske fašiste, ter ogorčeno vzklikala: »Vi ste ti, ki nas hočete prodati!« To razpoloženje izvira od tod, ker so za časa osvobodilne vojne, a najbolj za časa življenja v polni svobodi in enakopravnosti pod vojaško upravo naše armade italijanske množice v teh krajih občutile v praksi, v vsakodnevem življenju vse dobrih pravice demokracije in enakopravnosti narodov, ki vlada v demokratični federativni Jugoslaviji. Pred njimi so se odprli izgledi, kakršnih ni zabeležila ne preteklost Italijanov, ne Hrvatov, ne Slovencev v teh krajih. Pisec zaključuje: Bratstvo in edinstvo demokratičnih italijanskih množic s Slovenci in Hrvati se more vzeti za primer, kakšni bi morali biti odnosi med novo Jugoslavijo in Italijo. Takšne prijateljske odnose, ki bi bili temelj miru v tem delu Evrope in ki bi za vedno odvrgli vsa nesoglasja in konflikte v bodočnosti, želijo narodi Jugoslavije, kakor tudi italijanski narod, čigar razpoloženje izraža ponašanje njegovih bratov v tako omenovani Juljski krajini. Na žalost so italijanski krogi proti razpoloženju italijanskega prebivalstva v Trstu, v Istri in na Primorskem in demokratičnih

množic v Italiji pokazali do sedaj večjo nagnjenost, da ustvarijo psihološko nepotrepljivosti proti novi Jugoslaviji, namesto da bi svojo politiko usmerili po razpoloženju italijanskega ljudstva z namenom izgraditve prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Ni potrebno posebej naglašati, da takšna politika, nasprotna razpoloženju ogromne večine italijanskega ljudstva, ne more koristiti niti Italiji niti zgraditvi miru v tem delu Evrope.

Italijani in Hrvati v Pulju za demokratične pridobitve

Beograd, 3. jul. (Tanjug) Največje zadržanje in ogorčenje ljudstva je izrazil odnos zaveznih oblasti do delavstva, ki je za osvoboditve Pulja dalo največ žrtv. Po odhodu naših čet iz Pulja je ostalo brez dela 2000 ljudi. Policija je zaprla 7 delavcev, ker so manifestirali pod italijansko zastavo s peterokrako zvezdo in smemali zastave s savojskim znakom. Po zapovedi zaveznih oblasti je bila razpuščena Narodna straža, ker je izmed 340 ljudi, ki so prišli pod orožje s sliko maršala Tita, pristalo samo 15 na to, da stopijo v angleško policijo. Narodno osvobodilnemu odboru, edinemu predstavniku resnične narodne oblasti, je onemogočena vsaka iniciativa vendar na nobeno strahovanje ne more zaustiti odločnosti Italijanov in Hrvatov v Pulju, da se ne bi borili za svoje demokratične pravice. O tem pričajo velike manifestacije po prihodu angloameriških čet v Pulj. Tisoči in tisoči meščanov so manifestirali svoje protifašistično razpoloženje, vzklikajoč bratstvo Hrvatov in Italijanov, maršala Tita, Sovietski zvezi in svobodoljubnim narodom Amerike in Anglije. Ob tej priliki je govoril predsednik odbora Rafut. Manifestacije so se ponovile. Ob tej priliki sta na trgu govorila tudi Glavič in Moscarit, znana iz borbe proti fašizmu.

Konferenca aktivistov v Trstu

Beograd, 3. jul. (Tanjug) V dvorani kina Marconi v Trstu je bilo 1. julija zborovanje aktivistov osvobodilnega gibanja rajona Sv. Jakob. Zborovanje je bilo udeležilo 500 delegatov, ki so ob navdušenem odobravanju izbrali rajonski odbor s 34 člani slovenske in italijanske narodnosti. Sklenili so, da nadaljujejo delo za okrepitev italijansko-slovenskega bratstva in sodelovanja.

Pravična avstrijska izjava o koroških Slovenceh

Beograd, 2. jul. (Tanjug) Predsednik združenih Avstrijcev, Benowitz, je objavil v švedskih listih članek, v katerem popolnoma priznava pravico koroških Slovencev, da se združijo s Slovenci v Jugoslavijo.

Volilni boj v Angliji na višku

Laburisti napadajo ministrskega predsednika Churchilla

London, 2. jul. (Reuter) Danes se je začelo poslednje kolo britanskega volilnega boja z močnim in neobičajno ostrim napadom »levice« na min. predsednika Churchilla. Po zaključku strankarskih pozivov po radiu ostaja časopisje zopet edino tirišče za splošno polemiko. Oficielni delavski list »Daily Herald« začenja boj na točki, kjer ga je Churchill zapustil v svojem zaključnem radijskem govoru v soboto zvečer, ter slovesno odklanja njegova podkivanja socialistom. Pod naslovom »Obtožujemo« začenja dnevnik: »Mi, »Daily Herald«, obtožujemo gospoda Churchilla hinavščine.« Napad, ki izvira izpod peresa »glavnega urednika«, nadaljuje: »Njegovi štirje radijski govori v volilni borbi so bili značilni predvsem po politični nepoštenosti, najmanj pa bi mogli v njih zaslediti poizkus, da bi govornik volilecem izčrpano raztolmačil vzroke, zakaj naj sprejmejo vlado torijev. Radijski govor začne sotobo je prekosil vse druge po svoji kletpatavosti in prevrtljivosti predznosti. Zato pozivamo ministrskega predsednika in zahtevamo, naj svoja podkivanja delavskim članom svojega bivšega kabineta dokaže ali pa jih osramočen umakne.« List se sklicuje tudi na oni del Churchillovega govora, kjer je namigaval, da bi mogle pod delavsko vlado priti skrivnosti iz kabineta na skrivaj v roke socialističnemu izvršnemu odboru, obstoječem iz 27 članov, med katerimi je zelo malo tajnih svetnikov. »Churchill je prepričan, da bi sicer zelo skrbno postopali, vendar pa bi mogle nastati velike težkoče.«

Članek se sklicuje na prejšnjo Churchillovo izjavo v spodnji zbornici, v kateri je sam izjavil o zadnji koalicijski vladi, da v teku svoje 42letne parlamentarne službe ni nikdar videl vlade, ki bi ji mogel nu-

diti bolj lojalno, zaupno in vztrajno podporo. Zatem poudarja pisec, da so zadnji stirje Churchillovi govori povsem jasno dokazali, da je zaradi poveljnih skrbi z volilno strategijo začel na napačno pota in da je zmožen zelo nevarne neodgovornosti, ki je že tolikokrat pokvarila njegovo politično kariero.

Liberalni dnevnik »Manchester Guardian« pravi, da je Churchill v svojih radijskih govorih vpeljal za angleške razmere nevarno novost, ker je začel pretiravati načelo vodstva. Kar je primerno za vojne razmere, postane lahko nevarna stvar v času miru. Konservativni list »Daily Mail« podčrtava tudi mednarodno važnost sedanjih volitev in pravi, da bo Velika Britanija lahko ohranila svojo polno moč ter dosedanj vpliv v mednarodni politiki samo pod vodstvom močne narodne vlade, kateri mora načelovito min. predsednik Churchill, nikakor pa se vodstvo Velike Britanije ne more zaupati neizkušeni delavski upravi, ki nima nobenega vplogleda v mednarodne zadeve ter se vse preveč peča le s teorijami in je tudi preveč pod vplivom različnih zborovanj in odborov.

Medtem ko volilna borba valovi sem in tja, se na obeh straneh vedno bolj podčrtava načelo zaupanja, kar prihaja do izraza tudi v pisanju listov ob koncu tedna. »Daily Mail« pravi, da napovedujejo izvedenci Churchillovo gotovo zmago. Na drugi strani poudarja »Daily Herald«, da celo najbolj previdni organizatorji delavske stranke napovedujejo težka presenečenja za konservativce po volilnih okrajih, kjer se čutijo najbolj varne. Min. predsednik Churchill je ob koncu tedna počival, danes pa se je zopet podal na volilno potovanje, da se po možnosti nudi osebno pomoč in podporo čim večjemu številu konservativnih kandidatov.

Srečna bodočnost je v naših rokah!

Defile zavrženih

Procesi proti narodnim izdajalcem, ki se vrste pred vojaškim sodiščem v Ljubljani, nam odgrinjajo žive slike moralne gnobe, sredi katere je naša reakcija v odločilnih trenutkih naše osvobodilne borbe skušala zavreti kolo zgodovinskega razvoja, s tem, da se je do poslednjega diha vdirjala okupatorskim silam, pripravljena, da s slehernim zločinskim sredstvom pomaga streti odpor ljudskih množic. Pisana družina je, ki po kratkih presledkih seda na zatočno klopi: mračnijaški intelektualci, ki jih je slepi fanatizem zavedel tako daleč, da se jim je preoblestna vna spreverila v kriminal, bivši domobranski oficirji, ki sta jim ropanje in ubijanje polagoma postala poklic, tuji plačanci, ki so že desetletja sejali razdor med nami ter polomu in okupaciji pripravljali pot, domači odpadniki, ki jim je v močnem vzhodu predprilike kraljevine zamli najosnovnejši živce narodne zavesti, pa ženske nepravne osebe, dvomljive uravi, ki so jim bile preizkušnje velike domovinske vojne pretežke, da ne bi bile kionile in konale v najnižjo, najmizernejšo drhal. Pisana, na videz skoraj preplisana družba: tu zločinc velikega stila in velikih pretenzij, ideologi reakcije in njeni rablji, tam majhne ženske, ki z grehom legajo v posteljo in jim polnosten edina odmerja in usmerja odnos do sveta.

In vendar je vsa ta družina tako živo, tesno povezana v eno samo neločljivo celoto. Kakor na fronti borbe in na fronti dela najtežje delež bremena ostane na ramah brezbrnega junaka, ki uporno vztraja na svojem mestu in se bje in ustvarja, tako si na drugi strani v štirih letih, ki so pravkar za nami, ne bi mogli zamisliti brez malih prodanih ljudi, ki so — pogosto brez sjeherne nagrade, zgolj iz prostostne razpuščenosti, samo zaradi pomilovanja vredne sle po ugodju — doslovno z dušo in telesom služili domači in tuji reakciji in so ob vsaki priliki in neprilici tudi iz lastne pobude, če je bilo treba, snovali lastnemu narodu pogubo, razdejano in smrt. Če bi o kakšnem Velikonji, Hlebcu ali Pajdaschu morali reči, da so po neki začetni poti, logično in sistematično zrasli v to, kakršni so pretekli dni stopili pred sodbo naroda, velja o malih njihovih sodelavkah, ki so v ponedeljek sedle na zatočno klop, da so postale to, kar so, samo po svoji strašni lahkomišelnosti, po svoji grešni nepravdnosti in notranji zapučenosti. To so ljudje, ki bi okolica in narod od njih sicer nikoli ne mogla pričakovati kaj prida korist, a bi sami od sebe morda vendarle ne bili sobni večjega zločina, če bi se jim ne bila ponudila rekočna prilika, če bi ne bili do bili tako pokobno uradnega povabila v zločin. Takšno vabilo je svoj čas naslovil nanje bivši ljubljanski škof, ki je vso slovensko javnost na okupiranem ozemlju pozval v borbo proti komunizmu, s katerim je istovetil partizansko akcijo in osvobodilni pokret, legitimacijo za ta kriminal jim je izstavil Rupnik s štabom svojih oprilnikov.

Če nas gore žrtve na boljše in po koncentracijskih taboriščih — za električno žico so se propale duše spravile cele kolone poštenih, svobodoljubnih, borbenih ljudi — ne bi bile napravile odločnih, bi se nam zgodila katere te obtožbe utegnila zdeti smešna, tako pa smo po pravici samo polni začudenja nad propadlostjo, ki nam jo odgrinjajo njihova priznanja. Dekle, ki ko nora leta od italijanskega policijskega agenta do nemških podoficirjev in ki tako trmoglavno vztraja v svoji bedi in zablodi, da hoče še po končnem osvobodjenju domovine pomagati Nemcu, svojemu ljubčku, ki je padel v naše ujetništvo, k pobegu. Zanj, ki je v imenu tužega osvajača z orožjem prišel v našo deželo ubijati in ropati, je pripravljena, vse žrtvovati, zanj je, sama šivilja, darovala svojo največje bogastvo — bliser... Vlačuge in ovadnike, to bi bila kratka moralna oznaka teh žensk. Toda ovadnike kakšnega obsega, kakšnih strašnih perspektiv! Ko je ena izmed njih odvalila celo vrsto svojih sosedov in sosed, je anonimni ovadbi na nemška oblastva pristavila, da bo navedla še druge komuniste, ko bodo prve odvedli v Nemčijo. Bila je pripravljena delati na tekočem traku, a za nagrado od okupatorjeve policije ni zahtevala ničesar drugega, kakor da bodo žrtve sproti odpravljene v raj. Njena ovadniska vna je bila tolikšna, da se ni mogla potajiti, kadar je policija vdira v hišo, da aretirane izdane, in je policiji pomagala s sekro, da je razbila vrata. Podobnih malenkosti, ki govorijo o strahotah, bi lahko naštevati na kupe.

V splošnem bi njihovo dejanje in nehanje lahko označili za droben politični kriminal iz velikih del naših osvobodilnih borb. Toda primer mladega kmečkega dekleta, ki je z osvobodeno ozemlja pobegnilo k Nemcem in jim pripovedovalo, kje se še v okolici nahajajo partizani, nam zgornjo pričo, da je od takšnih malih zločinov do velikega izdajstva en sam korak. Zato pa je naloga nas vseh, da po svojih močeh pomagamo izbrebiti to strupeno plast, da po svojih močeh sodelujemo v velikem obračunu, ki so procesi proti narodnim izdajalcem, da sodelujemo v velikem čiščenju, ki naj nas po tolikih žrtvah in preizkušnjah privede v boljše, zdravo in urejeno bodočnost.

L. M.

Prva razprava pred sodiščem slovenske narodne časti

Člani Pokrajinskega sosveta za Ljubljansko pokrajino na zatočni klopi

Člani tako imenovanega Pokrajinskega sosveta za Ljubljansko pokrajino bodo danes stopili pred sodišče slovenske narodne časti.

Vsi so bili priča poloma stare Jugoslavije in sramotne kapitulacije stare jugoslovanske vojske. Vsi so poznali vzroke, zakaj se je to zgodilo, vsi so poznali zroke, zakaj je bila stara Jugoslavija tako gnala. Vsi so vedeli, do kakšne usode je ta gnoloba pripeljala jugoslovanske narode.

Toda iz teh spoznanj niso napravili potrebnih zaključkov. Čeprav so vedeli, da bi bila njihova dolžnost, da gredo skupaj z narodom v boj za boljšo prihodnost in za ozdravljenje razmer, ki so nas pripeljale do aprilskega poloma 1941. leta, vendar tega niso storili. Poti, ki je bila edina pravilna in edino mogoča, poti borbe za narodno svobodo in resnično ljudsko demokracijo, niso priznali.

Stopili so na drugo pot. Dali so se izrabiti okupatorju, ki jih je postavil kot visoko kuliso pred slovenski narod, da je za njo lažje začel pripravljati in izvrševati svoje uničevalne načrte. Dali so se izrabiti in so tako pomagali fašističnim rabljem slepiti slovenske ljudske množice in deliti njihovo odporno moč. S tem so prevzeli del odgovornosti za vse, kar se je zgodilo nad slovenskim narodom.

Njihova dejanja so težki prestopki proti časti slovenskega naroda, ki so jo razumeli najširši ljudski sloji in po njej uravnavali tudi svoja dejanja.

Obtožnica

Javno tožilstvo je vložilo obtožnico zoper naslednje člane bivšega Pokrajinskega sosveta za Ljubljansko pokrajino: dr. Slavčev Mateja, bivšega rektorja vseučilišča v Ljubljani, v odsotnosti; Heinriharja Franca, industrijalca, v odsotnosti; dr. Slokarja Ivana, generalnega direktorja Zdravne gospodarske banke; Kavko Karola, stavbenika in bivšega predsednika Obrtne zbornice, v odsotnosti; inž. Pirkmajerja Milka, inženjerja, v odsotnosti; dr. Lavriča Jožeta, bivšega svetnika ministrstva za trgovino; Smrkoljca Albina, trgovca z deželnimi pridelki; dr. Basaja Josipa, bivšega predsednika Zdravne zveze, v odsotnosti; Sitarja Alojzija, trgovskega sodelavca in bivšega zastopnika trgovskih namestencev; dr. Valenčiča Vladimira, uradnika hranilnice bivše Ljubljanske pokrajine; Krušca Rudolfa, orodnega ključavničarja, in Rogina Karla, bivšega zastopnika kmečkih delavcev, v odsotnosti.

Kakor navaja obtožba, so bili vsi zgoraj navedeni na predlog predstavnika italijanske fašistične okupatorske oblasti Visoke komisarija za Ljubljansko pokrajino z dekretom voditelja fašizma in italijanskega ministrskega predsednika Benita Mussolinija, objavljenem v dnevnem tisku dne 27. V. 1941., imenovani za člane Pokrajinskega sosveta za Ljubljansko pokrajino; to imenovanje so sprejeli in v tej ustanovi delovali. Člani sosveta so se dne 8. VI. 1941. v Rimu hlapčevsko poklonili Mussoliniju in izrazili globoko hvalečnost za njegove ukrepe in ga prosili varstva. Dne 9. VI. 1941. so se udeležili sprejema pri tajniku fašistične stranke Sereniju in županu mesta Rima knezu Coloni ter o vseh sprejemih po vrtniti v Ljubljano dajali navdušene izjave. Obtoženci so torej namerno politično sodelovali s fašističnim okupatorjem ter s tem škodovali ugledu in časti slovenskega naroda in njegovi odornosti. S tem so zakrivil zločinstvo po čl. 2 zakona o kaznovanju zločinov in prestopkov zoper slovensko narodno čast z dne 5. VI. 1941. Predlaga se kaznovanje vseh obtožencev po čl. 2. citiranega zakona.

Obrazložitev obtožbe

poudarja v uvodu postopanja fašističnih okupatorjev na naši zemlji takoj po okupaciji. V naprednem pripravljenju, da so vojno v Evropi že dobili, so ti osvajači v nasprotju z mednarodnimi pravnimi načeli takoj pohiteli s priključevanjem zasebnih področij svojim matičnim deželam. Tako je bilo tudi z delom slovenskega ozemlja, ki ga je po razpadu jugoslovanske vojske zasedla Italija.

Metode, s katerimi so osvajači uvajali novi red, so točno odgovarjale njihovemu tradicionalnemu duhu in miselnosti. Tako je italijanski fašist nastopil zahrbno in zvjatno. Hlilni je sploščala velikodušnost in poudarjal svojo dvatisočetno kulturo. Na zasedenem področju je ustvaril tako zvano Ljubljansko pokrajino in ji milostno podelil neko lažno kulturno avtonomijo. Njegova politika je šla za tem, da prikaže svetu, da sami narodi Jugoslavije ne stremito več za skupnim sožitjem v okviru iste države in da celo s hvalečnostjo sprejemajo novi red v svojo deželo. Prizadeval si je, da bi ga v tej zvjatni politiki podprli tudi bivši samostojni predstavniki okupiranih narodov, kar mu je v resnici tudi uspelo. Dekretiral je tako zvano ustavo za Ljubljansko pokrajino, v kateri je predvidel Pokrajinski svet 14 zastopnikov, izbranih med tako zvanimi produktivnimi kategorijami slovenskega ljudstva, kakor so to kategorije označevali fašisti. Naloga tega sosveta naj bi po ustavi bila pomoč Visokemu komisariju pri izvrševanju njegove vladne oblasti, dejansko pa je po okupatorjevi zamisli služil za orožje fašistične propagande o pravčnosti ustvarjenega novega reda. Na predlog vojnega zločince Gaziolija so bili z dekretom vojnega zločince Benita Mussolinija, objavljenem v dnevnem tisku dne 27. V. 1941., imenovani v Pokrajinski svet za Ljubljansko pokrajino zgoraj navedeni obtoženci in poleg njih še dr. Marko Natlačen, odvetnik in bivši ban, ter Ivan Pucelj, posestnik in bivši minister.

Za 3. junij 1942 je fašistični oblastnik Ljubljanske pokrajine Emilio Gazioli sklical prvo sejo sosveta. To je bila svečana seja, na kateri je Gazioli prečital Mussolinijev dekret o imenovanju članov sosveta, nakar je podal z znano fašistično gostobesednostjo in samohvalno pregled političnega in gospodarskega stanja v Pokrajini. Obširno je razpravljalo o načrtu za normalizacijo stanja v novi italijanski pokrajini. Objubil je fantastična javna dela za izgradnjo novih cest, bolnišnic, vodovodov, javnih poslopj, stanovanjskih hiš

itd. Iz njegovih izjavanj je za vsakogar jasno sledilo, da smatra priključitev Ljubljanske pokrajine k italijanskemu imperiju za definitivno, ne glede na to, da je vojna še trajala in da so se narodi Jugoslavije že dvigali k uporu in k narodno osvobodilni borbi na podlagi novih demokratskih načel. Dasi so člani Pokrajinskega sosveta morali kot takratni vodilni politiki ingospodarstveniki spoznati to perfidno nakano, so s svojim hlapčevskim ponašanjem vendarle dali vidnega izraza prepričanju, da tudi sami smatrajo nastali položaj za dokončen. Fašistična krvnika slovenskega ljudstva so stoji pozdravili z rimskim pozdravom in se po svojem besedniku, narodnemu izdajalcu dr. Marku Natlačenju, ponižno zahvaljevali za Mussolinijevo nasilje nad slovenskim narodom.

Člani Pokrajinskega sosveta so šli še dalje v podpiranju fašistične politike. Takoj po imenovanju so tekli v Italijo in ugnopili tlinike pred velikim samostilnikom Mussolinijem in drugimi vrhovnimi predstavniki fašizma v Rimu. V imenu prebivalstva Ljubljanske pokrajine, ki jih za to ni nikdar pooblastilo in ki je že tedaj pokazalo odločno voljo za nadaljevanje borbe zoper okupatorja, so se dne 8. 6. 1941. hlapčevsko poklonili Mussoliniju, tajniku fašistične stranke in ministru Sereniju ter županu mesta Rima knezu Coloni. Po svojem besedniku dr. Natlačenju so Mussoliniju naglašali globoko hvalečnost prebivalstva Ljubljanske pokrajine za njegove do sedanje nasilne ukrepe in zaprosili varstvo v bodočnost.

Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev za Slovenijo.

Ljubljana, 2. 7. 1945.

OBJAVA ŠT. 53.

»Premalo se pobija«

Komandant XI. italijanskega armadnega zbora, armadni general Mario Robotti, je vojni zločinec največje kova. Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev je že ponovno uradno ugotovila in priobčila podatke o njegovi odgovornosti za vojne zločine, izvršene nad slovenskim narodom.

Danes priobčujemo originalni italijanski dokument, v katerem poroča general Ruggero, komandant divizije Cacciatori delle Alpi, da je dal aretirati 73 prebivalcev iz Rakinice in okolice, ker so osumljeni, da so podpirali partizane. Na tem dokumentu je general Robotti z lastnorčno pisavo pripomnil, da ni pravilno, ker med 73 osumljeni ni bil ustreljen niti eden, in je zato napravil zaključek na istem dokumentu: »da se premalo pobija«. Načelnik štaba XI. armadnega zbora, polkovnik Gallo Annibale, je za zaključek, v obliki obvezne okrožnice, poslal vsem podrejenim vojaškim enotam, da se po njem ravna in ne zapadejo več v to napako, da bi premalo pobijali.

Dokument se v prevodu glasi:

PREPIS FONOGRAMA
OD KOMANDE DIVIZIJE CACCIATORI
KOMANDI XI. ARMADNEGA ZBORA
in na znanje
KOMANDI DIVIZIJE GRANATIERI DI
SARDEGNA
KOMANDI DIVIZIJE MACERATA

St. 5966/op.
KRATEK OPIS NOVIC Z DNE 3. t. m.
II. BATALJON 52. PES-POLKA JE IZVRŠIL ČISCENJE PREDELA TRAVNA GORA (VH-XK) PREDEL RAVAC (VO-CD) PREDEL PODGORA (DQ-CD) PO PRVEM BATALJONU 51. PES-POLKA, PREDEL LEDENIK (VS-BZ) NIČ NOVEGA. EN KOMUNISTIČNI BANDIT JE BIL USTRELJEN, 10 OSEB JE BIL

Smrt fašizmu — svobodo narodu!
Tajnik: Predsednik:
Dr. Ziga Vodnšek. Fedor Košir.

7. julij, dan narodne vstaje, srbski narodni praznik

Vsa Srbija se pripravlja, da čim bolj svečano proslavi srbski narodni praznik — 7. julij. »Dan vstaje«. Pri svečanostih, ki se pripravljajo, bodo sodelovale delegacije iz vseh srbskih okrajev, a glavne proslave se bo udeležilo ljudstvo podruškega in valjevskega okraja, kjer so bili ustanovljeni v vsaki vasi pripravljali odbori. Glavna svečanost bo veliki miting v Beli Cerkvici, ki se bo pričel ob 9. dopoldne in na katerem bodo govorili predstavniki srbske vlade, JNOF-a in drugi. Narodno gledališče iz Šabca bo priredilo predstave, zvečer pa bodo predvajali filme. Razen tega bodo priredili proslave v vsaki vasi in v vsakem mestu podruškega in valjevskega okraja. V mnogih krajih so že bila prirejena predavanja o 7. juliju.

Beograjski radio je te dni poročal: V začetku 1941. leta, ko je okupator mislil, da je srbski narod in ostale jugoslovanske narode že podjarmil, so se dvignili v kosmaki in posavskem srezu najbolj si- ni našega naroda. Ti dnevi so najsvetlejši in najlepši trenutki v zgodovini srbskega naroda. Nemški napad na Sovjetsko zvezo je fašiste razžalil pred vsem svetom, tako Hitlerjevo Nemčijo, kakor tudi Mussolinijevo Italijo, ki sta bili tedaj na vrhuncu svojih moči in ki sta napadli vse, kar je bilo svobodoljubnejš, naprednega. V Zagrebu so v tem času streljali one, ki so se borili za pravice ljudstva. Po vsej naši domovini se je pričelo strahovanje. Domači fašisti so ponudili roko sovražniku naših narodov. Vsi, ki so bili malodušni in kratkovidni, so izgubili upanje v zmago. Po ulicah naših mest in vasi so se vozili nemški tanki in strahovali zasluženi narod. V teh dneh se je pokazala moč Komunistične partije Jugoslavije. Ona je kazala pot domoljubom, Črne Gore, Hrvatske, Slovenije in ostalih jugoslovanskih narodov. Ta pot, pot borbe, se je pričela v Beli Cerkvici v noči na 2. julij 1941., na sestanku voditeljev Komunistične partije kosmakaškega in posavskega sresa. Na tem sestanku, ki mu je prisostvovalo 40 članov partije, je bilo sklenjeno, da se ustanove 4 čete, po dve posavski in kosmakiški.

Za dan vstaje je bil določen 7. julij. Tega

Dne 9. 8. 1942. se je svet ponovno sestel k zasedanju in ponižno poslušal Gaziolijevo napitnjeno hvalisanje o dobrotah, ki jih je fašizem že naklonil in ki jih še namerava nakloniti ljudstvu Ljubljanske pokrajine. O vseh sprejemih v Rimu in v Ljubljani so bili napravljeni fotografski posnetki s fašističnimi mogotci v ospredju. Te slike je fašistični propagandni aparat učinkovito izrabljaj v podkrepitev uvodoma objasnjene lažne fašistične politike. Obtoženi člani sosveta so vedeli, da služijo fašizmu samo kot orožje za njegovo zločinsko politiko. Kljub temu pa so imenovanje sprejeli, v svetovju vztrajali in izvršili politične akte daljnosežnega pomena. Obtoženi člani sosveta so nadalje kot izobraženci vedeli, da utegnejo s svojim sodelovanjem s fašizmom ključno vplivati na narodno in državno zavest slovenskega ljudstva ter na njegovo vero v končno zmago. Spoznali so, da utegnejo njihove izjave pred fašističnimi nasilniki vplivati na moralo in duha odpornosti slovenskega ljudstva. Zavedali pa so se tudi, da spremlja njihovo izdajstvo nad lastnim narodom z budno pazljivostjo ves zunanji svet, ki bi si utegnil o političnem in borbenem razpoloženju slovenskega ljudstva ustvariti napačno predstavo. Ker pa so kljub temu spoznavali in kljub tej zavesti voljno služili fašistični politiki, so se s tem namerno pregrešili zoper slovensko narodno čast. Odsotni obtoženci, ki so v spoznanju svoje krivde pobegnili pred ljudsko sodbo, so že s tem podali najzgovornejše priznanje.

Okrožna volilna komisija za mesto Ljubljano

Na podlagi čl. 1 pravilnika za poslovanje okrožnih, okrajnih in krajevnih volilnih komisij za volitve krajevnih Narodno osvobodilnih odborov in odposlancev v okrajne Narodno osvobodilne skupščine ter v zvezi z razpisom o nadaljevanju volitev z dne 30. 6. 1945 imenujem v okrožno volilno komisijo za mesto Ljubljano tovaršice:

Dr. Volavšek Josip, zdravnik, Ljubljana, Rutarjeva 5; pater dr. Gvido Rant, frančiškan, Ljubljana, Marjin trg 4; Ing. Bloudek I., podjetnik, Ljubljana, Tyrseva 17; Blaž Arnič, profesor Glasbene akademije, Ljubljana, Mariborska št. 29; Sitar Matka, študentka, Ljubljana, Ilirska 16; Vodnik Dora, profesorica, Ljubljana, Poljanska 15-VIII; Zupet Gustav, zobotehnik, Ljubljana, Janseva 18; Gabrovšek Jože, železničar, Ljubljana, Zibertova 28; Mehle Miha, ključavničar, Sp. Kašelj 3; Dr. Letnar Ivan, magistratni uradnik, Ljubljana, Štajmerjeva 5; Dečman Edvard, železostругar, Moste, Ob železnici 1; Mojskerc Janez, magistratni delavec, Ljubljana, Gnidovecova 13.

Ljubljana, 3. julija 1945.

Minister za notranje zadeve: Polje Zoran.

Okrožna volilna komisija za Ljubljansko okrožje

Na podlagi čl. 1 pravilnika za poslovanje okrožnih, okrajnih in krajevnih volilnih komisij za volitve krajevnih Narodno osvobodilnih odborov in odposlancev v okrajne Narodno osvobodilne skupščine ter v zvezi z razpisom o nadaljevanju volitev z dne 30. 6. 1945 imenujem v okrožno volilno komisijo za Ljubljansko okrožje tovaršice:

Puntar Jože, delavec, Breg-Borovnica; Zen France, profesor, Bohinjska Bistrica; Remžar Ivan, gostilničar, Cerknica; Piro Vinko, tovarnar, Lipnica pri Podnatu; Sever Jože, Gropulje; Novak Ivan, čevljar, Kamnik; Marčijan Stanko, privatni uradnik, Domžale.

Ljubljana, 4. julija 1945.

Minister za notranje zadeve: Polje Zoran.

Francoski učenjak o Sovjetski zvezi

Moskva, 3. jul. (Tass). Imejtelj Nobelove nagrade, francoski učenjak Jann Frederic Joliot-Curie, ki se je udeležil proslave obletnice Akademije znanosti ZSSR, je izjavil po svojem obisku v Leningradu:

»Veseli me je, da sem zopet videl Leningrad, ki sem ga obiskal prvič v letu 1933. To je eno izmed najbolj junakiških mest na svetu, ki je odbilo divje napade hitlerjevskih tolp. Francozi dobro vemo, kaj pomeni nemški vojni stroj; bila je to močnata pošast, ki se je zdelo nepremagljiva. Edino ljudstvo z močno voljo do zmage in z veliko enotnostjo, država, kjer je znanost in delo enodušno podpiralo vojne napore, je mogla poraziti to pošast in odrešiti človeštvo nacistične more. Z veseljem sem bil pri tem zasedanju priča veličastnih izjav spoštovanja in ljubezni sovjetskega ljudstva do znanstvenikov. Posebno mi je bilo ljubo, ko sem obiskal fizikalni in tehnični zavod, ki ga vodi akademik Joffe. To je bil prvi sovjetski znanstveni zavod, s katerim sem se seznanil v letu 1933. Z zadovoljstvom smem reči, da se je izvršil tukaj velik napredek. Mnogo važnih znanstvenih problemov se proučuje v tem zavodu. Občudujem organizacijo znanstvenega dela v sovjetskih zavodih, kjer vsaka skupina članov proučuje določene naloge. Zaradi njihovih velikih sposobnosti kot znanstveniki dosegajo vsi velike uspehe.

Naj poudarim tudi velik delež, ki ga imajo sovjetske žene v narodnem življenju, njihovo veliko delavnost, moč in veselost. Žena je tu v resnici enaka možu ne samo v besedah, temveč tudi v resnici in daje državi nič manj kakor prejemajo od nje. Francoski znanstveniki upamo, da bomo mogli v obnovljeni Franciji delati z istim navdušenjem, z istimi težnjami do velikega ideala, kakor znanstveniki v Sovjetski zvezi.

Kratke vesti

Sovjetske čete zasedajo v Nemčiji sovjetski pas. Dne 1. julija je začelo zavezniško poveljništvo umikati angleške in ameriške čete z ozemlja Sovjetskega zavezništva pasu v Nemčiji. Sovjetske čete, ki korakajo tak za zavezniškimi, so prišle v mesta Schwerin, Halle, Leipzig, Weimar, Erfurt in Plauen.

Predsedstvo vrhovnega sveta ZSSR je imenovalo Tomo Trebina za izrednega veleposlanika ZSSR v Venezueli.

Smrtina obsojna šefa vichyske policije. Francoski radio javlja, da je bil Paul Chopine, šef vichyske policije obsojen na smrt.

Španija je ustavila tranzit blaga v Francijo in preklala vsa dovoljenja za izvoz in uvoz. Francosko zunanje ministrstvo je uradno objavilo, da se trgovinska pogajanja niso še niti začela in da je zaradi tega le malo izgubljenega.

Ameriški vojaki so ujeli poveljnika zločinskega koncentracijskega taborišča v Buchenwaldu SS-Standartenführerja Hermanna Fistra, ki je bil v nekem ujetniškem taborišču, preobleden v navadnega častnika.

Ukinitve zavezniške kontrole v Italiji. Iz Washingtona javljajo, da bo vsa Italija razen Bolcana in Julijske Benečije postavljena pod italijansko kontrolo v začetku septembra. Vse ameriške čete razen 1600 vojakov in ene divizije v Julijski Benečiji bodo zapustile Italijo ob koncu leta.

V San Franciscu so sestavili seznam glavnih vojnih zločincev. Dopisnik AFP javlja iz dobro poučenih krogov, da so na konferenci v San Franciscu sestavili seznam vojnih zločincev. Ta seznam, ki je bil sprejet v interesu splošne varnosti, še ne bo objavljen.

haja v velikem številu. Ljudstvo je vedno bolj število vstopalo v partizanske odrede. Prve partizanske odrede je ljudstvo samo vzdrževalo v svojem okrožju, kjer je tudi ustanovilo svojo oblast. Zato pa se danes srbski narod ponosno na svoje sinove, ki so v najtežjih okoliščinah pričeli borbo proti sovražniku.

Vas in mesto

V tej vojni je bilo porušenih mnogo vasi in mest. Porušene so cele pokrajine. Slovenija je prav tako porušena. Nekatere vasi niti spoznati ni več, pa tudi slovenska mesta so trpela zlasti ob koncu vojne, kajti sovražnik je rušil pred svojim umikom vse za seboj: stavbe, cerkve in tovarne, železnice in mostove. Marsikdo je ob uri osvobodjenja zamaš iskal svoj dom v vasi ali v mestu. Marsikdo je našel samo še temelj svojega doma.

Da, temelja nam nihče ni mogel porušiti, temelja nam niso mogli ukrasti in seboj vzeti, kakor so nam pokradli živino, vozove in dragocenosti. In zato smo prav za prav še bogati. Temelja in zemlje, na kateri stoji ta temelj, nam niso mogli ukrasti. Zato se ne čemo čemeriti in lazili okoli pogorišč kakor mila Jera in tarnali, ampak bomo zavijali rokave in se lotili dela. Saj smo o tem že govorili, kako bomo delali. Ne vsak na svojo roko in ne brez glave, ampak lepo po načrtu, kajti tudi na to moramo misliti, da bo gradivo dragoceno in zato bo moral biti vsak žebelj pribit točno tja, kjer je zares najbolj nujno potreben. Vse delovne roke vasi se bodo združile v zgraditve cele vasi, delavci bodo pomagali kmetu, kmet delavcu. Vasi bodo pomagale mestom, mesta vasem. kmet in delavec si že podajata roke z isto pristranostjo in isto zvestobo ko takrat, ko sta pograbila puško in stopila v gozdove braniti svojo vas in svoje mesto, svojo domovino.

V mestu žive delavci. V mestih so tovarne in delavnice, v katerih izdelujejo delavci vse tiste stvari, ki jih kmet potrebuje: obleko, orodje, krampe in lopate in stroje, žeblice, žage in sekire. Brez teh stvari kmet ne bi mogel zgraditi svojega doma niti ne bi mogel obdelovati svoje zemlje. Včasih, v mirnih časih, tega ni tako občutil, šel je v trgovino in si je kupil, kar je potreboval. Potipal je robo, plačal in bila je njegova. Nikdar ni pomislil, da se je s to stvarjo recimo kosilnico, ukvarjalo mnogo delovnih rok in da so se ukvarjali s to onga, inženirji in kolarji, kovači in ključavničarji, mehaniki in kleparji ter pleksarji.

Včasih je zijal med mestom in vasjo globok prepad. Zato kmet ni mogel tega občutiti. Kmet se je bal mesta. V mestu je bila davkarja in sodnija, v mestu je bila oblast, ki jo je kmet sovražil, ker se jo je bal. Kmet v mestu nikoli ni imel zaupanja. V mestu so bili advokati in notarji, pretentani ljudje, ki so znali spraviti kmeta kmalu na boben. V mestu je bila prekleta kasarna, ki so se je kmečki fantje bali kakor živega vraga. V mestu so včasih delavci stavkali in rogovili po ulicah in celo streljalo se je včasih vanje. Delavec se je jezil na kmeta, ker mu kmet na trgu ni mogel pod ceno prodajati jajc in masla, ker je bil delavec preslabo plačan, kmet se je jezil na delavca, ker ni mogel iztržiti za svoje pridelke toliko, da bi si kupil klobuk ali škornje. Pravcati narobe svet. V času velike krize ali brezposelnosti so delavci pohajkovali po deželi in bili so za kmeta postopači in delomrzneži.

Vas in mesto se vse do sedaj nista prav razumela. Med njim je zijal prepad. Tisti, ki so vladali, so se dobro zavedali, da bi bila prijateljska zveza med kmetom in delavcem nevarna stvar, zato so poskrbeli, da se nikoli nista znašla na tisti poti, ki pelje oba k istemu cilju, k boljšemu življenju. Toda pred štirimi leti sta se znašla! S puško v roki sta premostila vse prepad in privikrat v zgodovini našega

naroda sta se skupno borila in se skupno borila za iste cilje.

Kmet in delavec sta vzela svojo usodo v lastne roke. Danes kmet ve in že čuti, da je tudi v mestu ljudska oblast, kakršno si zdaj gradi kmet na vasi. Danes kmet ve, da sta delavec in kmet mogočna stebra naše borbe in naše nove Jugoslavije. Danes oba ve sta in čuti, da je delo tista mogočna sila, ki mu gre prva čast na svetu. Zato bo kmet podprl mesto pri obnovi, ker se zaveda, da bo tudi vas lažje in hitreje zgradil, čim prej bo zapelo delo v tovarnah in delavnicah. Zato bo tudi delavec z veseljem delal za obnovo vasi, ker se zaveda, da mu bo kmet lažje in hitreje nudil darove svoje zemlje. Ljudska oblast je zasula prepad med mestom in vasjo. Kmet bo prihajal v mesto kakor v svojo dom, delavec bo prihajal mednje, med to-

varšve in sotrudnike v delu. Kmet bo ponosen na naša obnovljena lepa mesta, delavec se bo veselil naših obnovljenih lepih vasi. Delo ju bo združevalo. Zdaj sta spoznala, da drug brez drugega ne moreta ničesar ustvariti. Postala sta si zaveznika na življenje in smrt. Puško sta skupno zgrabila, da preženeta sovražnika z lastne zemlje in da si priborita lepšo bodočnost. V dneh naše največje žalosti in našega največjega trpljenja sta zvesto ostala na svoji grudi in sta jo branila. Drugi so strahopetno pobegnili na varno. »Mi, ki smo ostali tu, smo ljudstvo!« je dejal maršal Tito. In to ljudstvo, delavec in kmet, sta zgradila ljudsko oblast. Delavec in kmet si bosta na novo zgradila porušeno vas in mesto in bosta srečno živela.

Tone Seliškar.

Prej nacist — sedaj vnet propagator za habsburgovce

Zvabek, 2. julija. V Zvabeku na Koroškem je med vojno strahoval ljudstvo trgovcev sin Arlitsch Fritz, ki je bil v nacistični stranki Sturmführer. Da prikrije svojo nacistično preteklost, se je sedaj pod zavezniško vojaško zasedbo občine Zvabek z vso vmeno lotil avstrijske monarhistične propagande, ker misli, da se bo s tem vojaškim okupacijskim oblastem najbolj prikupil. S svojo predrznostjo, z lažljivimi informacijami in z blatenjem demokratično usmerjenih ljudi v občini si je znal prvotno pridobiti zaupanje vojaških oblast. S svojimi denunciacijami je v prvi polovici junija celo povzročil, da je prispela v Zvabek neka zavezniška policijska komisija.

Arlitsch je dan pred prihodom Angležev obvestil o tem župnika Uršaka v Zvabeku in mu rekel, da bo komisija poizvedovala o mišljenju ljudstva, da-li je za Avstrijo ali za Jugoslavijo. Obenem mu je zagrozil, da se mora on izjaviti za Avstrijo. To je utemeljil, češ da je Jugoslavija protisrbska. V noči pred prihodom komisije je bil nacist in Sturmführer Arlitsch pisal po zidovih hiš v Zvabeku: »Svobodna Avstrija želi samo Otonac«.

Nekaj Angležev je drugi dan prispelo v Zvabek. Arlitsch jih je vodil od hiše do hiše, toda le k nasprotnikom sedanjega od vsega ljudstva spoštovanega župana Kristofa Karla. Očitno je Arlitsch denun-

ciral župana Kristofa pri Angležih, toda njegovo zlobno zamišljena prevara se ni obnesla. Ko je župan Kristof Karl zvedel, da se vršijo poizvedbe o njegovi osebi v kraju, se je takoj javil Angležem in razkrinjal podlo namero nacistične Arlitsche v habsburški obleki. Pojasnil je Angležem razmere v občini in razpoloženje ljudstva. Angleži so uvideli, da jih je Arlitsch popolnoma napačno informiral. Oprostili so se županu Kristofu in opustili nadaljno spraševanje ljudi.

Odločil župan Kristof Karl je pred zasedbo Avstrije po hitlerjancih še skozi 25 let vodil občino Zvabek in ima zaradi požrtvovalnega dela neprecenljive zasluge za ljudstvo. Po zloumu hitlerizma je zapel prevel vodstvo občine Zvabek. Vsi vaščani so ga z navdušenjem pozdravili. Občani niso pozabili, da njih župan Kristof Karl, ki je bil od leta 1938, dalje neprestano od nacistov preganjan, pred temi zločinci ni klonil. Sedaj je pa zopet razkrinjal podla obrekovanje Slovencev pri angleški okupacijski oblasti, ki jih vrše bivši nacistični vodje v občini Zvabek, kakršni so priseljenec iz Prusije Kühnel Erwin pa Fritz Arlitsch, nemški priseljenec Wohlhart Alojzij, Frida Arlitsch in drugi. Frida je še vedno v službi na občini kot tajnica. Ti nacisti se danes niso v ničemer spremenili, skрили so svojo nacistično propagando pod plašč preganjanja za habsburgovce.

Zločinci prihajajo v roke pravice

17. junija je oddelček naše vojske ujel znanega komandanta belogardistične postojanke v Trzinu na Dolenjskem Karla Premruja. Ljudje, živeči v teh krajih, so sprejeli to vest z velikim zadoščenjem in hvalečnostjo do naših partizanov.

Šestnajstletna Marjana nam piše: 14. februarja t. l. so me belogardisti odpeljali iz naše kmečke hiše v belogardistično postojanko Trzin. Tam me je zasliševal Premru. Z raznimi grožnjami mi je hotel izsiliti priznanje, da sem sodelavka OF. Nisem se bala ne revolverja ne ničesar. Molčala sem. Danes je v rokah pravice. Prišel bo pred sodišče in jaz ne bom molčala kakor sem takrat!

Tovarišica Ivanka pa pravi: »Slednjič so naši fantje ujele tudi znanega belogardističnega zločinca Premruja. Ljudje skoraj verjeti niso mogli, zato so ga vojakji vodili po vseh tistih krajih, kjer je napravil največ zla. Od vseh strani so padale nanj obtožbe: »Ti si kriv, da so mi ubili moža!«, »Kam si mi zapravil sina?«, »Zakaj si me mučil?«. Nekdanji mogočnejši je na vse to odgovorjal zmedeno: »Se ne spominjam, vse sem pozabil...«. Ko ga je neka žena vprašala, kaj je zaslišel, ji je odgovoril: »Nem zaslišel svobode!«

Premruja bremenijo veliki greh. Ljudstvo, ki je toliko trpelo zaradi njega, pripravlja obtožnico.

Obsojeni ustaški krvniki

Vojaško sodišče v Zagrebu je poleg že javljenih obsodb proti rabljem taborišča v Jasenovcu in Gradiski izreklo še nekaj obsodb proti krvnikom, ki so dali v ustaških taboriških pomorici nad četr milijona jetnikov.

Med obsojenih je na prvem mestu Dragutina Puljić, po poklicu trgovski pomočnik iz Bocanske Krupe, poveljnik ustaških taborišč v Gospiću, Jadovnu, Jastrebarskem, Jasenovcu in Gradini. Puljić je na obravnavi priznal, da je s svojim postopanjem zakrivil smrt nad četr milijona oseb. Pri večini judstviškej je osebno sodeloval. Njegovo delo smo se za vogal in prisluškovali na cesti, če bo varen prehod, zakaj nevarno se je bilo spustiti pod rob.

Da, že od daleč smo ga pozdravljali kot prijatelja. Nikoli pa nismo pomislili, da bi bila lahko tudi naš sovražnik, nikoli nismo pomislili, da bi nas prav v hiši lahko čakala sovražnikova zaseda. Sam bog vedi, zakaj ne. Morda zato, ker se je tako prijazno belila v mesečnih nočeh, da se nam je zdelo, kakor bi nas pozdravljala s toplim, prijaznim nasmehom. Morda pa tudi zato, ker je bila last naših ljudi in se nam je zdelo nemogoče, da bi nas izdala.

Najstarejši sin, ki mu je bilo komaj osemnajst let, je pomladi leta dva in štiri desetega izkopal puško iz plota in šel v gozd. Za njim je šla čez mesec dni še njegova sedemnajstletna sestra. Kor od takrat Italijani domačin niso dali miru, sta nekoga dne izginila še oče in mati z najmlajšim, ki mu je bilo šele deset let. Tako je hiša ostala zapuščenca; le bela cesta pod robom in veter, ki je raznašal listje po lažih, sta ji delala družico. Pravili so, da bodo hišo zažgali pa se iz bog ve kakšnih razlogov to takrat ni zgodilo.

Noč za nočjo smo hodili mimo nje. Bila nam je kot uteha in razvedrilo na samotni poti.

Lastnik, Blažon smo mu rekli, je ostal v našem taborišču in nam kuhal. Bil je že star, noge so ga slabo nesle, zato ni mogel z nami na nočne poti. Ko smo se zjutraj vrnili v taborišče, nas je vselej sprajučje ogledoval, toda z besedo si je upal na dan šele po zajtrku, ali celo šele po kosilu. Če se stoji hiša in če ljudje morda niso pobili šip, je sprajučje. Ni sprajučje po ljudih, ki so ostali v dolini, kakor je

bila navada ostalih partizanov, sprajučje je po hiši. Še po otrokih, ki so se borili po partizanskih edinah, in o ženi, ki je strela v bolnici, ni toliko sprajučje.

Vse življenje je sanjal o njej. Že kot otrok, ko je služil za pastirja, je pravil tovaršom na pašah: ko bom velik, bom imel svojo hišo. Minila so leta, postal je hlapec in potem delavec v tovarni. Zagledal se je v dekle, se poročil in imel z njo otroke. Hiše pa ni imel. Vsako leto dvakrat je se šel v novo stanovanje. Bilo pa je povsod enako: tenina, umazana kuhinja in nizka vlažna soba z napoj gnilim podom. Za ti dve luknji je moral dati četrtno zaslужbe in mirno prenašati sitnosti gospodarstva in svojih sostanovalec. Otroci so poskočili, zakričali in že je bil ogenj v stehi. Da bodo še hišo podrl, se je jezil gospodar, sostanovalec pa so kričali, da nikoli ni miru pred temi prekletimi pamži. Blažon je odšel jermen, pretepel starejšega, pretepel mlajšega, čeprav je vedel, da se hiša ne bo podrla in da otroci morajo poskočiti in kričati.

Ko bi imel svojo hišo, je vedno bolj gledalo v njem.

Tako se je znašel onkraj oceana. Osem let in pol je garal po ameriških rudnikih in tovarnah ter sanjal o hiši in o družini, ki jo je pustil doma. »Da bi le toliko prihranil, da bi postavil nekeje na samem kolbo z dvema sobama in kuhinjo, je računal. Šele po osmih letih in pol je toliko prihranal in pristradal, da bi mogel izpolniti svoje želje.

Komaj se je vrnil domov, je nastala vojna. Moral je na fronto. Po vojni je bil bolj praznih rok kakor takrat, ko je šel v Ameriko. Samo sanje so mu ostale, sanje o ko-

Pregnanci se vračajo

Priznanje francoskega generala za repatriacijo

Včeraj ni nihče vedel za nas, danes nas pozna ves svet. Kdo je poznal slovenskega partizana. Svet je prišel hini. Kdo je ta neznan junak? To je borec za pravo človečnost, za ljudsko demokracijo. Kako lepo je imeti svoj dom, mi ga imamo po svoji moči, po brezprimerni požrtvovalnosti naših borcev in bork, toda dom ni vesel, dokler ne sprejme vseh domačih. Mati si v rob predpasnika briše solze, oče molči. Niso še vsi doma, iz internacije še niso prišli, ali pa je očtov stol prazen. In otročki kakor škranjčki čepijo ob oknu in čakajo, kdaj bo prišel. Danes pa so tudi take internacije, kjer so zaprte matere. Fašisti so toliko govorili o materinstvu, toda delali so drugače. Brez števila naših mater so iztrgali iz doma, mater in otrok. Ali more biti otrok jetnik! Kdo je napisal tak zakonik. To je zakonik uničevanja človeštva.

Iz največjega taborišča internirancev in vojnih ujetnikov, kar jih pozna zgodovina, to je iz vse bivše nemške države, se pomikajo danes množice ljudi različnih narodnosti. To so milijoni in milijoni. Za to je treba organizacije in podpore vseh naših zaveznikov, ki jo pričakujemo zlasti od naših velikih zaveznikov. Jugoslavija se je dogovorila z zavezniškimi državami o medsebojni pomoči za repatriacijo svojih državljanov. Te države nudijo našim internirancem vso možno pomoč. Preko naše zemlje pa potuje nešteto ljudi iz mnogih držav: Francozi, Čehi, Grki, tudi Američani in celo neki Avstraleci je dopotoval. Inozemske misije prihajajo v Ljubljano radi repatriacije svojih državljanov. Pred nekaj časa je prišel francoski general de Peyronnet. Obiskal je štab za repatriacijo in baze internirancev in bil s

stanjem francoskih državljanov, ki so bili tedaj v Ljubljani, prav zelo zadovoljen. To svoje zadovoljstvo je zdaj izrazil tudi pisмено in se našemu štabu za repatriacijo internirancev in vojnih ujetnikov prisrčno zahvalil v imenu francoske vlade kakor tudi v svojem za vso pomoč, katere so bili deležni Francozi pri nas. To nam je posebno ljubo. Tako se zopet pletu niti francosko-jugoslovenske prijateljstva, ki ni nikoli prenehala. Po mednarodnem dogovoru pričakujemo tudi naše internirance in vojne ujetnike, da bi jih po tolikem trpljenju pozdravili v svoji sredi.

Skozi Slovenijo je bilo repatriiranih 42.616 oseb

Do sedaj je bilo po poročilu oddelka za repatriacijo ministrstva za socialno pokojništvo repatriiranih skozi Slovenijo 22.309 Jugoslovanov, 10.807 inozemcev, po večini Italijanov, in 9500 vojnih jetnikov, ki so neregistrirani nadaljevali pot — torej skupno 42.616 povratnikov. Repatriiranje zadeva še vsepoved na težave v transportnih ozirih in je ovirano predvsem zaradi formalnosti, ki jih morajo delegati izpolniti za potna dovoljenja.

V zadnjih 5 dnevih je bilo repatriiranih samo 3773 oseb, večinoma iz Južne Nemčije, čeprav smo jih pričakovali 2000 do 3000 dnevno.

V Pragi obstoja delegacija, obstoječa iz 4 članov Čehoslovakov, ki namerava repatriirati ca. 3000 Jugoslovanov iz Brenzaua in Ravensbrücka. Prvi avtobus z 32 povratniki je že prispel.

Vseverni Italiji pride v poštev za repatriacijo okoli 10.000 ljudi, ki žive raztreseni po raznih vaseh.

Iz bratske Sovjetske zveze

Gradnja novih železnic

V SSSR bodo uresničili velik načrt za gradnjo železnic. Stotisoči delavcev grade nove železnice in razširjajo že obstoječe. Popravljajo tudi železniške proge, ki so bile poškodovane med vojno. Ko bodo to delo dovršili, bodo zvežali glavna industrijska področja: Donješko kotlino s Krivim Rogom, Moskvo in Leningrad z jugom in z glavnimi mesti osvobodjenih republik. Vse te proge so dvotirne. Nekaj sto kilometrov tira bodo položili še letos. Električne železnice v Krivem Rogu bodo zopet prišle obratovati. Zgradili bodo nad 400 železniških postaj. Na Uralu in v zapadni Sibiriji bodo zgradili popolnoma nove železnice. Gradnja železnic med Uralom in Kuzecko premostovno kotlino ter med severnim in južnim Uralom je v teku. Nove železnice bodo omogočile dobavo kuznečkega premoga uralskim elektrarnam, jeklarnam in železarnam. Železnice gradijo tudi v centralni Aziji, na Kavkazu in v dolni Volge.

Otroške železnice

V Moskvi je bil odprt promet na otroški železnici, kjer je bil zaradi vojne prekinjen. Vlak z lokomotivo štirih modrih vagonov je privozil pred železniško postajo »Odlidni učence«. Posadko vlaka tvorijo šolski dečki in deklice višjih razredov. V vlak so stopili mladi potniki in se odpeljali do končne postaje, ki se imenuje »Kulturno oporišče«. Postaja je oddaljena 2 in pol km. Tu je bila prirejena svečanost ob otvoritvi železnice. 50 šolskih otrok je ostalo v »Kulturnem oporišču«, kjer bodo počivali in se učili vozihi vlake.

Pred vojno je bilo v Sovjetski zvezi 14 železnic, ki so jih vodili dijaki višjih razredov pod vodstvom izkušenih železničarjev. Prvo tako železnico so zgradili v letu 1935. Odtlej pa do 1941. je prepeljala 500 tisoč potnikov. Železnica je v celoti prevozila preko 320.000 km.

Moderna agrikultura

V soboto 30. junija je bila odprta v Moskvi pod zaščito Leninove akademije za agrikulturo vsevezna konferenca agronomov. Da poročajo o svojem delu med vojno, so se zbrali znanstveniki iz vse države, tako zastopniki zaveda za proučevanje bombaža v Taškentu, zastopniki sibirskih zavodov za zrnati bombaž in sajenje pese ter mnogi drugi. Štirideset različnih znanstvenih ustanov in mnogo drugih preizkusnih postaj je v teh letih proučevalo vpliv, ki ga imajo različna umetna gnojila na zemljo in pridelek po raznovrstnih pokrajnah Sovjetske zveze. Sovjetska

agrikultura uporablja v vedno večji meri kemična gnojila. Akademik Prjanišnikov izjavlja, da je velika uporaba umetnih gnojil zvišala vrednost bombaža, sladkorne pese in čaja pred vojno za 4 milijarde rubljev. Vsa uporabljena umetna gnojila so stala samo 600 milijonov rubljev. Odkritje bogatih ležišč fosfora v centralni Aziji in razvoj industrije umetnih gnojil odpira agro-kemiji lepo bodočnost.

Proučevanje sončnega mrka

Mnogi znanstveniki so prispeli v Ivanovo, da bi izaršili priprave za opazovanje sončnega mrka dne 9. julija. Akademik Fesenko in dopisni član Akademije znanosti SSSR Fithov sta izjavila v razgovoru z dopisnikom »Tassu«, da bo 22 znanstvenih odprav opazovalo sončni mrk nad vso deželo. Od teh bodo v Ivanovu odprava astronomskega inštituta Akademije znanosti v Moskvi, odprava Pulhovnega observatorija ter moskovskega vzgojnega inštituta, ki nosi Leninovo ime.

Oprema, ki je bila pripeljana iz Moskve, Leningrada in Almatie, je sedaj zbrana in pripravljena. Mrk se bo začel v Ivanovu ob 16.17 minut in bo prenehal ob 18.18 minut; polni mrk pa se bo začel ob 17.22 minut in bo trajal 48,2 sek. Razen tega časa bodo morali znanstveniki opraviti obširno delo v prid opazovanju sonca. Vse priprave za opazovanje gredo po najboljši poti. Če bo oblačno, se bodo znanstveniki dvignili z letalom. Že leta 1941. bi bile morale znanstvene odprave opazovati sončni mrk, a je vojna načrt razbila in samo 7 odprav je bilo v stanju, da so vodile opazovanje. Letos se je sovjetska vlada odločila, da pošlje 22 odprav. Besedov in Tihon Mabeš podarjata veliko zanimanje, ki ga kaže široka množica v pričakovanju mrka.

KINEMATOGRAFI

KINO MATICA:

SUEZ

Predstave ob 16., 18.30 in 21. uri.

KINO SLOGA:

KRALJICA SWINGA

Predstave ob 16., 18.30 in 21. uri.

KINO KODELEVO

FANTOM JAHAC

Predstave ob 20. uri.

KINO MOSTE:

Sekretar rajonskega komiteja

Predstave ob 20. uri.

Gaber:

Hiša nad cesto

Nešteto krat smo šli mimo nje po stari partizanski poti.

Nekaj posebnega so bile te partizanske poti. Prepregle so vso našo zemljo, držale od enega konca domovine do drugega. Vpenjale so se čez hribe, padale v temne grape, šle po slabih kamnitih poteh, po napoli skrivnih stazah in blatnih kolovozih, čez njive in travnike, skozi gozdove, mimo osamelih hiš in požganih kozlovec. Kdo jih je prvi našel in napravil? Kdo bi vedel. Izgibajo se sovražnikovim zasedam, so partizani našli najbolj skrite, včasih najbolj nemogoče prehode. Morda bi bilo drugod lažje, krajše in morebiti tudi bolj varno. Toda partizani niso radi izpreminjali poti. Koder je šel pohodnik, je šel tudi on, koder je šel včeraj, je šel tudi jutri, tisti, ki je prvi hodil, je že vedel. Tako smo hodili teden za tednom, mesec za mesecem. Posamezniki, v manjših skupinah, pa tudi cele čete, bataljoni in brigade. Koder prej ni bilo nobene poti, se je kmalu napravila vidna steza; koder je bila prej zaraščena gozdna pot, so jo kmalu ugledali nakovani čevlji, da je vsakdo vedel: partizanska pot. Včasih je bil od zasede ubit kak kurir, včasih je bila napadena cela četa, toda komaj če smo se v bodoče umaknili tistemu kraju v kratkem ovinku ali pa še to ne in hodili dalje po eni in isti poti mesec za mesecem, leto za letom.

Ob taki poti je stala hiša. Tik pod njo se je vila široka državna cesta, samo strm rob jo je ločil od nje. Kadar smo prišli do nje, nam je bilo, kakor bi srečali starega prijatelja, ki oprezuje namesto nas. Skrili

starejšega sina, potem hčer, nazadnje še njegova sestra.

»Pa pogledaj, kako je s hišo«, nam je vselej naročal, ko smo se odpravljali v dolino. Beseda se mu je zatikala, kakor bi ga bilo sram, da nam naroča take reči. Najbrž je hotel reči: »Pa mi pozdravite hišo!« Pozdravljali smo jo. Pozdravili v njegovem imenu in v svojem, saj je bila uteha našega hrepenenja kakor je šopek posušen rož, ki ga je dekle dalo fantu, uteha njegovemu hrepenenju v tujini.

Potem pa je nismo mogli več pozdravljati. Samo spomin nanjo je ostal in okajeno zidovje.

Bila je temna noč, dež je pršil iz nizkih, gostih oblakov, in mokro grmovje nas je kmalu premočilo do kože. Ko smo se pripelazili čez železnico, nam je prinesel veter nasproti tisti značilni vonj, ki ostane na pogorišču še tedne in tedne po požaru.

Bili smo vajeni takega vonja, zakaj tiste mesece so po naši zemlji goreli domovi, kakor so včasih goreli kresovi po gričih. Na svojih poteh smo srečavali na desetne pogorišče; zdelo se nam je, da je zrak stalno nasčen s smradom po ožganem lesu, po ožgani slami in ožganem senenu. Nismo se več vzemirjali zaradi tega. Tudi takrat se nismo. Morda se je komu zbudila hipna misel: zopet je nekje gorelo, pa se mu jo lastne težave še tisti mah izrinile iz možgan. Meni se je nehotne zbudila predstava na Barje, na kupe šote, ki so jo kmetje tam dol pri v tem času šili, na svojo mladost. Tedaj je mati kurila v peči s šoto in daleč naokoli je smrdele, kakor smrdi na pogorišču.

Tudi jaz sem se v naslednjem trenutku pozabil na Barje in na šoto. Molče smo se

Cankarjevi pionirji

Leto 1943.

Med Vavto vasjo in Stražo je zagrmelo. Most, ki je desetletja vezal obe vasi, se je zamajal, podporniki so se zrušili, sredino je preplavila zelena Krka. Ravno kar došla švabska in švabranska sodrga se je pripravljala v Novem mestu, da se porazdeli po postojankah: Trebnje, St. Jernej, Straža. Ob tem porušenem mostu je švabranski poveljnik jezno namršil čelo:

»Prekleti partizani, pošteno so nam jo zagodili!

Proti Soteski pa so prepevali partizani...

Ljudje ob Krki so sprva žalostno gledali na podrti most... Toda kmalu so razumeli: dolgi dve leti so imeli mir pred Švabi in njihovimi hlapci švabobranci zaradi porušenega mostu.

Leto 1945.

Tudi v Vavti vasi in Straži je zavihrala slovenska zastava z zvezdo v sredini. Mitaljezi in topovi so utihnili. Valovi Krke so se valili preko porušenega mostu...

Pa so ta teden prišli v Stražo »Cankarji«. In pogled jim je splaval na razdrti most... »Junakom borbe naj slede junaki dela!« jim je zagorelo v srcu. Zdaj so postali pravi pionirji, zavihali so rokave, lotili so se velikih in težkih hlovov, ki so jih domačini

vozili iz gozdov. Ob mostu je živo ko na mravljišču. Vozniki odlagajo močna smrekova debla, ki jih tešje pridne roke. Na oni strani spuščajo hlove v vodo in jih vežejo med seboj. Na navpična stebila polagajo še prečke. Manjkajo le še prečna bruna. Delo hitro napreduje. To so ti pionirji, pravi strokovnjaki — koliko mostov so že napravili, koliko jih še čakal... Ob mostu, v tem vrvežu dela stoji star možiček in se smeje. Pa ga vprašam: »No, očka, kaj pa ste tako veseli?« — »Ves tovariš, saj sem lahko vesel. Ste vendarle vse prav storili, tudi takrat, ko ste porušili most. Saj smo imeli dve leti mir pred zoprnimi sovražniki. In ko vas zdajle takole gledam, z zavihanimi rokavi, sem od srca vesel. Stopil bom v zidanico, da bo iz sodčka kaj priteklo, da si boste omečili suho grlo.«

Tanjši trami so že položeni po bruhah, ob krajih delavci dokončavajo nasip, ob vsaki strani že postavljajo mlaje...

Naslednji dan se že pomika »Cankarjeva komora« čez popravljeni most. V očeh borcev-pionirjev zagori silen plamen:

»Kako lepa bo spet naša domovina!...«

J. Mlinar, borec Cankarjeve brigade.

Prvo zborovanje učiteljskega celjskega okrožja

Celje, 2. julija.

V dneh 15. in 16. junija se je zbralo v Celju vse učiteljsko celjskega okrožja, da se pomeni o obnovi prosvetnega dela, ki je pod okupatorjem silno trpelo in bilo celo zatrito. Zbrali so se oni, ki so se komaj vrnili iz izgnanstva, dalje oni, ki so se ostali tu in pomagali v narodno-osvobodilni borbi; kakor tudi mnogi upokojevalci in ob njih vseh mladin, ki že ali ki se hoče posvetiti učiteljskemu poklicu, vsi polni volje in želja za delo. Tako se je zbralo okrog 600 prosvetnih delavcev, s čimer je bil podan dokaz, da se učiteljsko vseh vrst šol tega okrožja zaveda svojih dolžnosti in nalog, ki stopijo pred njim.

Po počastitvi spomina padlih tovarišev in po pozdravu delegata ministrstva za prosveto tov. Bogomila Gerlanca, je tov. France Polih, član okrožnega odbora, podal situacijsko poročilo, a tov. Oskar Hudalet je podal politično poročilo in nakazal naloge, ki čakajo danes učiteljsko pri obnovi našega javnega in šolskega življenja. Sledil je referat člana okrožja tov. Toneta Raderja o izgradnji narodne oblasti. Vsem tem, kakor tudi naslednjim referatom je sledila živahna diskusija. Popoldne je podal načelnik oddelka za osnovno šolstvo tov. Venceslav Winkler nekoliko smernic in pogledov na sedanje naloge in delo v šoli za obnovo našega šolstva.

Šolstvo celjskega okrožja

O stanju osnovnega šolstva v okrožju je poročal tov. Bogomil Gerlanec. V območju celjskega okrožja je bilo pred okupacijo nad 200 šol s skoraj 48.000 učenci in 1085 učitelji. Nemško šolo je naše ljudstvo odklanjalo, njeni uspehi so bili vseskozi negativni, kar priznavajo najdena poročila okupatorskih oblastev sama. Istosčasno se je razvijalo naše šolstvo na osvobodjenem ozemlju v Gornji Savinjski dolini in na Koroškem. Tu postavljamo temelji bodo olajšali bodoče delo. Trenutno stanje šolskih zgradb v okrožju je naslednje: ohranjenih je 109 šolskih poslopij, poškodovanih 41, popolnoma uničenih, požganih 51. Poučujo se na 153 šolah, na njih dela 295 izprašanih učnih moči in 162 pripravnikov. K delu so se pripravili tudi upokojevalci, učitelji, kar je vredno posebne pohvale. Na 46 šolah se s poukom še ni moglo pričeti, ta so največ v krajih, iz katerih je bilo ljudstvo masovno izseljeno in se šele postopoma vanje vrača. Velik del učiteljskega se še ni mogel vrniti iz izgnanstva in taborišč, mnogi pa so dali življenja v narodno osvobodilni borbi ali pa so izginili v spuščali po lažih. Ker so bila tla mokra, nam je vsak čas spodrsnilo in s tihih kletvicami smo se pobirali z mokrih tal.

Blizu smo se hiši. Vonj po ožganem je postal močnejši. Ko smo bili le še kakih petdeset metrov oddaljeni od nje, so se pokazali obrisi zidov. Zdelo se nam je, da je hiša postala nižja, da so obrisi drugačni kakor bi morali biti. Toda noč je bila temna, komaj da smo ločili hišo od drevja in grmovja.

Ko smo prišli zraven, smo ostrmelili. Strahoma so nam begale oči po zidovju, ki se je kakor kak zakleti grad izvil iz teme. Strehe ni bilo več, le dimnik je štrlel kvšku.

»Požgali so jo.«
»Požgali.«

Tiho se nam je iztrgalo iz grla. Nekaj težkega nam je kanilo v srce kakor ob tistih grenkih trenutkih, kadar smo našli mrtvega tovariša ob poti.

»Ustrelili so ga.«
»Ustrelili.«

Stopili smo med ožgano zidovje. Tramovje, ki se je bilo sesulo na tla, je že ugasnilo, toda pod pepelom je bila žerjavica še vedno živa, čeprav je ves večer deževalo. Pozabili smo na zasedo, ki bi nas utegnili čakati pod cesto. Nemo smo stikali po pogorišču, če bi našli še kako stvar, ki bi se jo bilo splačalo vzeti s seboj. Cutili smo, da bi bilo Blažunu laže, če bi mu prinesli vsaj kako malenkost od vsega tega, kar je imel rad. Tla je zidovje, nekaj ožganih tramov in prežgane pločevinaste posode je ostalo. Vse drugo je zgorelo, ali pa so odnesli.

»Kako naj mu povemo?«

Ko smo se spustili pod rob, je čez cesto planil maček. Drugerkrti nas je čakal pri hiši in se drgnil ob naše noge, da je dobil kosček kruha. Zdaj je preplašeno bežal pred nami, kakor bi bežal pred vsakim človekom.

»Kako lepa bo spet naša domovina!...«

J. Mlinar, borec Cankarjeve brigade.

taborišč smrti. Pri pouku se javljajo velike težave: mladina je v vzgoji in znanju mnogo zamudila, knjig in učil ni, čas za pouk ni prikladen. Kljub temu pa mora in hoče učiteljsko delati, da bo do novega šolskega leta moglo priti že v vsaj nekoliko urejene razmere. Treba je mladinu zbrati v šoli, to pa uređiti v tehničen in upravnem pogledu, posebno važna pa je tudi uređitev kronike, katere prve strani naj bodo popisane z zgodovinskimi dogodki naše osvobodilne borbe. Velikega pomena je mobilizacija mladine za delo v šoli in javnosti: gospodarska obnova, tekmovanja, zbiranje materiala i. sl. Pri delu bodimo udarni, naj bo v nas mnogo partizanskega duha. Za vse delo je potrebna vzgoja nas samih. Vso pažnjo je treba posvetiti vzgoji kadrov za naše delo. Za to vzgojo se bodo vršili politični tečajji, krožki in debate. V njih bomo snov predelali, da dospemo do pravih zaključkov, ki nas bodo vodili pri delu. V okrožju bo več pedagoških tečajev za novo učiteljsko šolo v pomoč bodo roditeljski sveti.

Pokazali bomo, da smo vredni velikih žrtv, ki so jih na oter domovine položili naši borci. Bistvena naloga šole je, da izruje tudi najmanjše klince, ki jih je nasejal okupator v srca naše mladine. Nacionalna vzgoja naj obsega v prvi vrsti slovenski jezik in zgodovino naše osvobodilne borbe, s posebnim pogledom na Sovjetsko zvezo. Metoda ni predpisana. Verouk ostane na šoli kot neobvezen predmet in zadeva staršev in otrok. Povsod je treba upoštevati želje ljudstva. Pri delu v šoli bo tekmovalni duh rodil velike uspehe. Tov. maršal Stalin je rekel, da so učitelji izmenjili duha. Povsod, kjer je treba, nas mora pri bodočem delu prežemati idealizem. Mnogo je na nas, da ustvarimo lepšo bodočnost slovenskemu narodu. Zato pogumno na delo!

O srednji šoli

Je poročal tov. gimn. direktor Ivan Bračko. Izvajal je, kako bodo med graditlji nove domovine učitelji vseh vrst zavzemali najvažnejšo vlogo. Pred sabo imamo probleme obnove naše srednje šole. Mladina se obrača do nas, da ji pomagamo. Dijavstvu, ki je poselelo bivše nemško šolo, je fašizem s svojo ideologijo zastupil mlade duše, da jih pridobi za svoje sramotne namene in iznevari slovenskemu narodu. Tej mladini moramo posvetiti največjo skrb. Preden bo ta mogla redno nadaljevati svoje študije, bo morala obiskovati posebne tečaje iz nacionalne skupine. Veliko je število naših vrlih dijakov-partizanov, ki so kot aktivni borci v narodno-osvobodilnem

Molče smo nadaljevali pot. Dež je še vedno širil in od severovzhoda je brl mrzel veter. Ko smo se plazili čez njive, se nam je nabirala na čevljih debela plast masne prsti. Noge so nam postajale vedno težje. Se težje pa je bilo vprašanje, ki je ves čas greblo v nas: kako naj mu povemo?

Ko smo se vračali, smo si izbrali drugo pot. Tovariš, ki je šel naprej, je kar sam od sebe zavil v drugo smer in tisti trenutek smo vedeli vsi: ne bomo več hodili mimo hiše.

V taborišču smo se takoj po zajtrku razgubili v gozd. Bal smo se Blažonovih pogledov, bal znanega vprašanja: »Ali še stoji, ali niso popili šip?«

Opoldne nas je vprašal, še pred kosilom. Drug na drugega smo se zanašali, da bo odgovorili, zato smo vsi molčali.

Tako je zvedel, ne da bi mu odgovorili. »Torej so jo požgali,« je dejal tiho. Potem je umolknil. Razdelil je kosilo, pomil posodo, pripravil drva in skuhal večerjo. Tudi drugi dan je nadaljeval delo, kakor bi se ne bilo nič zgodilo.

Zvečer, ko smo se odpravljali v dolino, pa se je tudi on pripravil, da gre z nami.

»Kaj hočeš z nami, Blažon?« smo ga začudeno vprašali.

»Moram, da pokrijem zidovje z deskami. Saj mi jih boste pomagali prineseti z Jernejvega kozočca? Vem, da mi jih bo Jernej dal.«

Ker smo molčali, je nadaljeval: »Dež bi uničil zidovje. Če pa pokrijem, bo dobro. Morda bom drugič laže postavil hišo kakor sem jo prvič. In če ne... Saj veste, kako je v dežju brez strehe. Moram pokriti zidovje.«

Gledal je v ogenj, ki je ponehal. Potem je prijel za poleno, razgrel je žerjavico in znova naložil.

»Da vas ne bo zeblo, ko me ne bo,« je rekel in se nasmehnil.

gibanju izgubili bolnika leta. Ljubljana do domovine in svobode jih je vodila v borbo. Ta idealna mladina ne pričakuje nobenih nagrad in noče po težkih naporih počivati. Hoče pa se pridružiti graditeljem nove države. Kdor bo hotel vzgajati in trpljenj dozorlo mladino, bo moral biti sam notranje preobrazen.

Na vsakem srednjšolskem zavodu bodo vpeljeni posebni kurzi, trajajoči po tri mesece za vsak zamujeni razred. Meščanski šol v bodoče ne bo več. Obstojala bo samo srednja šola, ki se bo delila v nižjo in višjo, kateri prva bo odgovarjala selanji meščanski šoli. Dijaki z nemško maturro se bodo lahko prijavili k osmošolskemu tečaju, ki jim bo mogel priznati zrelost. Za prestop v prvi razred srednje šole bodo začasno uvedene posebne pripravnice.

Delegat ministrstva prosvete tov. Viktor Rom je poročal.

O meščanski šoli

Naglasil je škodljivost prepada, ki je v stari Jugoslaviji ločeval meščansko od nižje gimnazije. Čeprav sta imeli obe skoraj isti učni program. Osvobodjenje je področje tudi umetno zgrajeni zid med učitelstvom raznih šol, ki ga vsega vežejo isti cilji. Nekoč se je z našim šolstvom mnogo eksperimentiralo, pri tem pa se ni vodil račun o potrebah in zahtevah naroda. Na mesto meščanske šole stopa v novi Jugoslaviji nižja srednja šola. Območje sedanje okrožja je imelo pred okupacijo 13 meščanskih šol z 2528 učenci in 129 učni mi močmi. Danes ne bo še mogoče odpreti vseh teh šol, čim prej pa naj se jih obudi čim več. Srednja šola potrebuje šmarski okraj. Brezčrne dobe popolno gimnazijo. Važna je vzgoja učiteljskih kadrov, vključiti se bodo morali v delo po posebnih tečajih tudi ljudskošolski učitelji, novemu učitelstvu pa naj nudi izobrazbo Višja pedagoška šola. Tudi za meščansko šolske učence se bodo vršili sedaj potrebni tečajji, ki bodo nudili zamujeno nacionalno vzgojo in po dopolnitvi izpitnih nas približale urejenim razmeram. Posebna skrb bo morala biti posvečena tudi razredom za ostale. Vsi referenti so h koncu svojih izvajanj neelastično vidno pripravljeno učiteljskega vseh vrst šol, da brez odmore posveti vse svoje sile mladini, narodu in domovini, ki je na ogromnih žrtvah in ruševinah doživela dan svetlega poveljanja, čas stopanja v novo, svetlo bodočnost.

Vzelo živahni debati

Ki je sledila tem zelo aktualnim referatom, se je začelo marsikatero vprašanje, tako tudi stališče do onega učiteljskega. Ki je že jeseni 1941 prevzelo pouk na šolah, ki je ogromna večina njihovih tovarišev bila izgnana in bila kakor koli zastopljena in odtrgana od šolskega dela. Splošno je bilo naglašeno, da ti, ki so bili takoj sprejeti v nemško službo, ne morejo dobiti vodilnih mest v okrožju in naj se po temeljiti preskavi dodelijo v druga okrožja, če to sploh zasluži; vsi ostali primeri naj se pretehtajo vsak zase.

Zadnja točka tega velikega zbora učiteljskega je bil referat tov. Venceslava Perka, predsednika Enotne sindikalne zveze o strokovnih zvezah, njih organizaciji in nalogah sedaj in v bližnji bodočnosti. Ob zaključku vseh poročil so bile predlagane pozdravne resolucije maršalu Titu in narodni vladi Slovenije ter glavnemu odboru enotnih strokovnih zvez, zagotavljač, da hočejo učitelji in profesorji z vsemi silami sodelovati pri obnovi naše zemlje in čuvati velike pridobitve naše borbe. Z velikim navdušenjem je bil sprejet pozdrav Pokrajinskemu odboru Osvobodilne fronte na Slovensko Primorje in Slovensko Koroško, naglašajoč vero v pravico slovenskega naroda do ustvaritve Združene Slovenije.

H koncu se je tov. B. Gerlanec postavil o učiteljskega okrožja in je izročil tov. Franu Rošu dekret o imenovanju za okrožnega šolskega nadzornika.

Z vzklikom in himno »Hej Slovanci« se je končala zelo uspešna I. okrožna konferenca vsega učiteljskega v celjskem okrožju.

Prijavite vojne ujetnike!

Komanda vojnih ujetniških taborišč na Štajerskem poziva vse prebivalstvo štajerskega področja, naj takoj prijavi vse bivše nemške vojake, ki so na delu pri civilnem prebivalstvu.

Prav tako naj javijo tudi vsa podjetja ujetnike in bivše nemške vojake, ki pri njih delajo.

Proti vsakemu, ki bi skrival bivše nemške vojake ali vojne ujetnike, bo uveden zakonski kazenski postopek.

KULTURNI PREGLED

Saša Šantel

Včeraj popoldne je pri Sv. Križu legel k večnemu pokoju prof. Saša Šantel, profesor TŠŠ, akad. slikar in skladatelj. Umrli je po dolgem bolehanju, star 62 let. Doma je bil iz Gorice.

Pomlad 1940, ko so se zaprla vrata za jubilejno manifestacijo v Jakopičevem paviljonu, prirejeno v počaščenje 40-letnice prve razstave slovenske likovne umetnosti, sem obiskal prof. Saša Šantla, enega izmed glavnih organizatorjev takratne velike razstave. V njegovem prostornem in svetlem ateljeju na tehnični srednji šoli, ki je bil ena sama pisana skladovnica umetnin, dovršenih in šele načrtih, — sredi te velike zvočne dolgotrajne, zelo raznolikega ustvarjanja sva se s Sašo Šantlom pogovarjala o slovenski umetnosti, nakaž je razgovor nanesel neposredno še na njegovo življenje in delo. Prostočuden umetnik, prijazen, kakor njegov goriski rojstni kraj, mi je pripovedoval o šolanju:

»Moje življenje je menda precej nezanimivo. Po maturi sem se učil slikarstva na Dunaju v Kernerjevi šoli, kjer smo risali in slikali štiri leta akte in portrete, navadno vse v naravni velikosti. Izpit sem napravil na akademiji. Isti čas sem obiskoval na modroslovnih fakulteti predavanja, ki so bila v zvezi s slikanjem, glasbo in filozofijo in sem tudi tam dosegel absolutorij. Služil sem nato po srednjih šolah: leto dni na Dunaju, leto dni v Kopru, enajst let v Pazinu, dve leti na Sušaku. Po prevratu 1918 pa sem na tehnični srednji šoli v Ljubljani in upam, da kmalu ukažem čas, ko se bom lahko popolnoma posvetil umetnosti. Zasluzil sem si to, kaj ne? Med tem časom, ki se mi zdí tako zelo kratak, a se mi vendar raztegne, če začnem razmišljati, kaj vse sem že počel v svojem življenju, sem

Po domovini

Hvalečna pozornost do ranjenec. Dne 25. pr. m. so dekleta ZSM iz Kostanjevice po končanem mitingu, kateremu je prisostvovala tudi hrvaška mladina iz Zumberka, obiskala ambulanto 28. brigade III. artilerijske divizije. Prinesle so za vsakega bolnika pisno s toplimi besedami, za vsaj živil in vino. Zapele so tudi nekaj pesmi. Bolnike je razveselilo, da se jih tudi slovenska mladina spominja.

Ignanci se vračajo na opustošene domove. Dnevno prihajajo v Sevnico transporti izmučenih in izmognjenih izseljencev. Vračajo se na domove, ki so po večini požgani, opustošeni, zemlja pa slabo obdelana. Oblasti pomagajo, kolikor je mogoče, zelo požrtvovalno pa se izkazujejo tudi organizacije. Delavska četa sevnške mladine, obstoječa iz 30 mladink, je en teden obdelovala zemljo izseljencev. Žene AFZ so nabrale kuhinjske posode in je razdelile med izseljence.

Slovenska mladina črnogorski mladini. Mladina iz Sevnice in Celja je nabrala za osirotele črnogorske mladino 40 kg moke, 150 kg fižola, 40 kg krompirja, 100 jajc ter blago, denar, obleko in 1000 loncev.

Vsestransko obnovitveno delo v Slov. Bistrici. Gradbeni odsek okrajnega odbora OF Slov. Bistrica je organiziral obnovitveno delo in zaznamuje že lepe uspehe. Opekarna na Pragerskem je popravljena in te dni začne z delom. Dela pri obnovi šol v Makolah in Studenici so končana. Most čez Dravinjo je gotov in izročen prometu. Zgrajene so tudi kontumacijske naprave za bojno živino. Prehranjevalni oddelek je odprl 2 skupni kuhinji, kjer se hrani 120 revežev.

Na žagah v mariborskem okrožju pripravljajo les za obnovo. V zapadnih predelih mariborskega okrožja so gozdovi dobro ohranjeni in je lesa več kot l. 1941. Partizani so očuvali nedotaknjene bogate gozdove Pohorja in Mežske doline, tako da bo možno z zadostnim številom delovnih moči zadostiti vsem našim potrebam. Precej lesa pa bomo lahko tudi izvažali. Popolnoma drugačno je stanje v vzhodnih predelih okrožja. Tu se je okupator počutil varnega in je skoraj povsem iztrebil iz tak vrne gozdov. Z izkoriščanjem teh predelov bo treba počakati najmanj 10 let, da se gozdovi zopet opomorejo. Trenutno je v gozdovih in skladiščih mariborskega okrožja 45.550 kubičnih metrov hlovov za žaganje, celuloznega, jameškega in lesanega lesa. bukovi hlovov za drva in drva za kurjalo. Vrh tega je pripravljenih 2250 železniških pragoz. 720 skotov smrekovega lubja in 735 stotov oglja. — Žaga, ki so jih sovražniki do kraja izropali, pobrali jermene in demoličili stroje, so v pretečni večini za silo popravljene. Polnoameriški so vsi v pozoru. Pomanjkanje delovnih moči in prevzovalnih sredstev je nadomestila izredna proizvodnost minimalnega števila delavcev, ki so produkcijo že močno približali predvojni višini. Sedaj so žage zaposlene največ s pripravljanim lesa za gradnjo državnih mostov preko Drave in Mure.

Spet štirje mostovi izročeni prometu. V zadnjih dneh so bili v Zgornji Savinjski dolini izročeni prometu 4 mostovi v Radmirju, Šmartnem od Dreti, Solčavi in v Pustem polju. Prebivalstvo je takoj spoznalo važnost teh mostov in je zaradi pomanjkanja delovnih sil prostovoljno sodelovalo pri gradnji. Delo na polju zaradi tega ni trpelo, kar so ljudje ure, ki so jih

žrtvovali za delo na mostovih, nadoknadili s udarnostjo in delom pozno v noč.

Iz Zgornje Savinjske doline so okupatorji odgnali mnogo živine. Nemci so iz Zgornje Savinjske doline poleg tega, da so požgali mnogo naših vasi, odgnali 379 konj, 3390 glav goveje živine, 3121 prašičev in 3422 ovac.

Ljudje si po najboljših močeh pomagajo. Posestnik Jožef Sajevce iz Senovega ni bogat, hrani in oskrbuje morda 7 otrok, vendar je za povratnike iz nemških taborišč daroval prašča, telico in 100 RM.

Iz Ribnice na Dolinskem. Na svoji zadnji seji je sklenil terenski odbor OF, da bo dal napraviti 1000 metrskih klaftr bukovih drv iz veleposesniških gozdov Auerperga in Rudeža ter jih dal na razpolago prebivalstvu trga Ribnice in šolam. — Mladinci in mladinke so nabrali 6000 lir za vračajoče se internirance in za naše ranjence. — Občni zbor RK je bil 21. jun. ter se ga je udeležilo veliko število prebivalstva, zlasti delavcev in delav. — V Ribnici se vrši 10-dnevni uvodni tečaj za vse omejene dijakine meščanske šole in nižje gimnazije, ki zaradi vojnih razmer niso mogli redno posestati pooka. Ko bodo končali ta tečaj, bodo odšli v trimesečni tečaj v Novo mesto.

INTERNAT ZA NAJMLAJŠE BORCE JA V BEOGRADU

Štab Korpusa narodne odbrane je dal pobudo za otvoritev internata za mladoletne borce Jugoslavije. Internat je na Dedinju, v njem je zaenkrat 34 borcev-pionirjev iz vseh federalnih edinic D.J. Golenici so stari 10 do 15 let. Vsi so vedri in zadovoljni z načinom urejenega življenja. Poleg drugega poslušajo tudi vsakodnevna predavanja iz kulturno-prosvetne stroke ter marljivo sodelujejo v raznih športnih disciplinah.

CENE ŽIVIL V ZAGREBU

Nedeljski listi z zagrebškega področja objavljajo cene za živilske potrebščine, ki je stopil v veljavo 30. junija. Do nadaljnjega so prodajne cene za živilske potrebščine naslednje: liter polnomastnega mleka 7 din, kilogram mesa 70 din, kilogram polnomastnega trapišta ali ementalca 42 din, jaje 3,50 din, kos špinača kg 6 din, grah kg 6 din, zelje kg 3 din, novi krompir kg 3,50 din, čebula kg 8 din, paradižniki kg 10 din, solnata kg 8 din, breskve, vrtn jagode, marelice po 10 din, jabolka kg 5 din, brusnice kg 3 din, češnje kg 5 din. Za perutnino so določene naslednje cene: mlada goska 42 din, kokoši 50 din, race 45 din, piščanci 30 din.

ZAGREBSKA TVORNICARJA STA POKLONILA DRŽAVI SVOJE PODJETJE

Zagrebska tvorničarja Ferdinand Ledicky in Anatól Kurković, lastnika tvornice »Rika« za proizvodnjo vate in sanitarnega materiala, sta poklonila svoje podjetje ministrstvu za narodno zdravje federacije Hrvice. Poleg imenovane tvornice sta tvorničarja poklonila državi svojo novo zgradbo in v tvornici ulici št. 4 vse stroje in orodje, vse sirovine ter izgotovljeni material.

NOVI MINISTER ZA NOTRANJE ZADEVE V SIBIRI

Novi minister notranjih zadev Srbije Momčilo Marković je bil v četrtak zapričen v kabinetu predsedništva narodne vlade Srbije vprico predsednika Redovana Dragica in tajnika dr. Vojkovića.

Opozorilo glede lova

V teku narodno-osvobodilne borbe je naša vojaška oblast prepovedala iz vojaških razlogov lov na vsem področju Slovenije. Ta prepoved doslej še ni bila predkana in je še danes v celoti v veljavi, ker se ponekod še vedno potikajo po gozdovih skri-vati, ki bi jih bilo od dovoljenja lovu težko preganjati in ki delajo lovu veliko škodo.

Ne oziraje se na to prepoved lova pa ponekod lovci in uničujejo divjad tudi drugi in to v prvi vrsti koristno divjad (game, jelene, kozoroge, srnjad) v tolik meri in na takšen način, da se je bati, da bo divjad iztrebljena, če se temu početu ne napravi konec. Zaradi tega ponovno opozarjamo prebivalstvo na še vedno veljavno prepoved lova in na kazni, ki bodo prekršitelje te prepovedi doleteli. Ker je lov načelno prepovedan, je tudi dolžnost Narodno osvobodilnih odborov, zlasti pa Narodne milice, da skirbe za to, da se divji lov kolikor

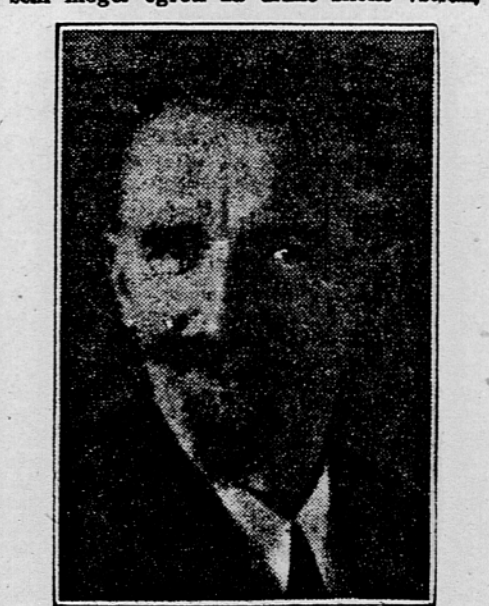
mogoče omeji in zaščiti posebno redka divjad.

Pristavljamo tudi, da bo v najkrajšem času izdana posebna lovska uredba, ki bo za čas, dokler ne izide nov zakon o lovu, urejala lov v Sloveniji in po kateri bo bi se ta na škodo kmetu preveč razumno-mogoče zatreti škodljivo divjad tam, kjer žila. Za sedaj pa lova v splošnem tudi zato ni mogoče smotno izvajati, ker je okupator pobral lovcem orožje, ki jim povečini še do danes ni bilo vrnjeno. Razen tega se ponekod nova upravna razdelitev oziroma organizacija ljudske oblasti ni dokončno izvedena, da bi bilo povsod mogoče takoj pristopiti k novi organizaciji lovsstva.

Nova določila o lovu bodo v skladu z duhom ljudske demokracije in lova kot pridobitve panoge našega narodnega gospodarstva.

iz ministrstva za gozdarstvo

slikal v raznih tehnikah, vendar najrajši v olju, ki je pač najpopolnejši material za barvno izražanje. Tisto, česar sem se na Dunaju učil, sem že davno pozabil. Zasladoval sem vse raznovrstne slikarske eksperimente do današnjih dni, a nikdar se nisem mogel ogreti za drzne skoke v stran,

preveč poceni se mi je videla vsa ta reč. Prepričan sem, da je in mora biti prava učiteljica slikarjev samo narava. Umetnost je, če more kdo iz narave zajeti tisto, kar se mu vidi najvažnejše. Poleg krajinskega slikanja sem vedno rad gojil portretiranje, ki mi leži, kakor delo pred naravo sploh. Morda se spominjate mojih portretov risb za Glasbeno Matico — mislim, da jih je okoli 135 —, kjer sem hotel natanko ohraniti poteze vsakega skladatelja. Največja slika s portreti je ona, ki visi v mali Filharmonični dvorani. Tu ni bila naloga, reš-

vati bogve kake probleme modernega slikarstva, marveč je bilo treba pokazati naše skladatelje, kakršni so. Bavl sem se dalje s ilustracijo ter sem napravil za knjige in revije precej eno- in večbarvnih risb. Želite, da jih naštejem? Bilo bi preveč. Le to naj omenim, da sem mnogo delal tudi za Hr-vate, kar ni čudno, ko sem trinajst let živel med njimi in sem jih vzljubil kakor Slovence. Delal sem tudi za Srbe. Pred začetkom svetovne vojne sem s Smrekarjem delal ilustracije za srbske narodne pesmi, ki jih je izdala Srpska akademija znanosti in umetnosti. Posebej sem ljubil grafiko, ki pa jo uporabljam še najbolj za lastno zabavo. Moji načrti za bodočnost so: svobodno delo. Rad bi se specializiral na muzikalne motive. Kadar sedim n. pr. kot violinist v orkestru Filharmonije, z nekimi posebnim občutkom ogledujem vse te tipe naših glasbenikov. Najrajši kar vedno samo slikam. A smola je, da moram vedno zraven sedeti, ki je violinistov premalo...«

Saša Šantel pa ni vedno samo »zraven sedel, marveč je doma tudi skladal. Bil je umetnik po božji volji, ki mu je bilo življenje v glasbi prav tako živo potrebno, kakor n. pr. izdelovanje osnutkov za zgrafite, ki danes krasijo nekatere moderne ljubljanske hiše. Kot predsednik Društva Iraj trdo delo in ga je — po lastnih besedah — izvrševal iz prepričanja, da je tako delo koristno in potrebno. Vedno poln načrtov, je tudi za organizacijo slovenskih likovnikov zastavljal vse svoj ugled, marljivost in sposobnost, česar vsega je ta tihi, umerjeni, simpatični umetnik zmogel v najmanj meri. Poln vere v poslanstvo slovenske likovne umetnosti je zadnji čas trpel — bolj kakor zaradi neozdravljive bolezn — ob trpki zavesti, da mu ne bo več dano soustvarjati v svobodni domovini. S svojim velikim in občirnim zborom najrazličnejših umetnih si je v naši kulturni zgodovini ustvaril trajen spomenik.

NAŠE GOSPODARSTVO

Izgraditev državnega sektorja v gospodarstvu

V zvezi z zaplombo imovine narodnih gospodarstev na podlagi odloka predsedstva AVNOJ-a o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino z dne 21. novembra 1944, se bo državni sektor našega gospodarstva bistveno ojačal, saj bo obsegal znatne dele industrije, rudarstva, finančnih ustanov, gospodarske imovine in trgovinskih podjetij. Ta prehod sovražnikove imovine v državno last je izredno važnost za bodoči razvoj našega gospodarstva. S podpravljenjem te imovine bo tudi omogočeno, da bi sovražnik še nadalje izkoriščal svoje gospodarske pozicije za svoje protijudske cilje.

Zaplenjena podjetja bodo seveda nadalje obstojala kot državna podjetja, bodisi v dosegljivi ali pa v novi organizacijski obliki, po potrebi tudi združena s sličnimi državnimi podjetji. Državni gospodarski sektor se bo vrh tega razširil z ustanovitvijo novih državnih gospodarskih podjetij, ki jim bodo deloma priključena zaplenjena podjetja iz dotične stroke.

Državni zavarovalni in pozavarovalni zavod
Zvezni minister industrije Andrija Hebrang je že 1. marca t. l. izdal na podlagi citiranega odloka AVNOJ-a odlok, po katerem se vsa zavarovalna podjetja, ki preidejo v državno last, spoji v Državni zavod za zavarovanje in povratno zavarovanje s sedežem v Beogradu, čigar delovno področje bo določeno s posebnimi predpisi. Dotlej bo zavod vršil posle v vseh panogah in vrstah zavarovanja, ki so jih doslej vršila posamezna priključena zavarovalna podjetja, poleg tega pa tudi posle povratnega zavarovanja. Zavodovi glavnišči se bodo delovali terjate nemških povratnih zavarovalnic iz razmerja povratnega zavarovanja z zavarovalnicami na ozemlju Jugoslavije, in sicer kot sovražnikova imovina, ki preide v državno last. Prav tako se bodo zavodovi glavnišči terjate proti ostalim zavarovalnicam na območju Jugoslavije, ki preidejo v državno last.

Federalni denarni zavodi
V posameznih federalnih enotah so bile v zadnjem času ustanovljene federalne državne banke; tako v Sloveniji Denarni zavod Slovenije, na Hrvaškem Zemaljska banka za Hrvatsko in v Srbiji Privredna banka Srbije. Ti zavodi bodo zavzeli važno mesto v kratkoročnem kreditnem gospodarstvu in bodo preko denarnega in kreditnega trga pomagali usmerjati naš gospodarski razvoj.

Privredna banka Srbije je na podlagi odloka zveznega ministra industrije o likvidaciji Jugobanke d. d. v Beogradu prevzela imovino in obveznosti te banke. Čista imovina Jugobanke, ki kot sovražnikova imovina preide v državno last, je bila odstopljena Privredni banki Srbije v brezplačno izkoriščanje. V tej zvezi je še omeniti, da je prešlo v državno last tudi beograjsko Bankarsko društvo d. d. (Bankverein), ki je spremenilo družbeno firmo v Državna industrijska banka d. d.

Državna trgovinska in prometna podjetja
Ustanovljenih je tudi že več pomembnih državnih trgovinskih in prometnih podjetij s delovnim področjem za vso državo, ki bodo organizirana tako, da bodo v posameznih federalnih enotah poslovala preko federalnih ravateljstev. O enem takem podjetju smo že poročali, in sicer o Državnem podjetju za promet s kožami in tekstili. Njimi, ki je bilo ustanovljeno ob koncu marca z uredbo Gospodarskega sveta. To

podjetje bo odkupovalo, dajalo v promet, izvažalo in uvažalo vse vrste kož in usnja, tekstilnih surovin in izdelkov. Omenjene proizvode bo odkupovalo, izvažalo in uvažalo ter dajalo v promet izključno to podjetje, bodisi po svojih odkupnih in prodajnih organizacijah, ali pa posredno preko zadrug, trgovcev in industrijskih podjetij.

Istovrstno je Gospodarski svet z drugo uredbo predpisal ustanovitev Državnega podjetja za promet z odpadki s sedežem v Beogradu, ki bo imelo izključno pravico odkupovati v državi ter zbirati in dajati v promet staro železo in kovine, staro gumo, star papir in cunje, odpadke usnja in razbitega stekla ter kosti in druge odpadke. Federalna enota bodo ustanovila federalna ravateljstva za promet z odpadki, po potrebi pa poslovalnice in zastopništva v ostalih krajih. Zbrano blago porazdeljuje zvezni minister za trgovino v sporazumu z ministrom za industrijo.

Dne 12. maja je Gospodarski svet izdal tri uredbe, s katerimi se ustanovljajo nadaljnja tri važna državna podjetja. Z glavnico 50 milijonov dinarjev se ustanovlja Državno trgovinsko podjetje »Narodni magazin« s sedežem v Beogradu in s poslovnim področjem v vsej Jugoslaviji. Namen tega podjetja je trgovanje z vsemi proizvodi za potrebe gospodinjstev, vaških gospodarstev in hišnega dela (mišljeni so industrijski, obrtni, kmetijski, gozdni in kolonialni proizvodi), nadalje je trgovanje z rudniškimi volani in alkoholnimi pijačami. Pri tem uvoz vseh gornjih proizvodov. Podjetje bo sodelovalo pri ustanavljanju državnih in zadruginskih obrtnih delavnic za izdelovanje navedenih predmetov. Na območju federalnih enot bodo sporazumno s federalno vlado ustanovljena federalna ravateljstva kot poslovni organi podjetja za območje dotične federalne enote. Federalna ravateljstva pa bodo po potrebi ustanovila poslovalnice, prodajalnice, nakupovalnice in skladišča.

Uredba o ustanovitvi Državnega prevoznega in odpravnega podjetja demokratične federativne Jugoslavije, ki jo je prav tako izdal Gospodarski svet, določa, da se ustanovi to podjetje s sedežem v Beogradu za posle blagovnega prevoza po konnem, po vodi in po zraku in za odpravljanje blaga. Podjetje ima svoje podružnice v večjih gospodarskih središčih države in inozemstva in lahko ustanovi svoje poslovalnice v državi in v inozemstvu. Bavi se lahko tudi z drugimi posli, ki so v zvezi z njegovimi glavnimi nalogami. Lahko sklepa znotraj države in v okviru svojega delokroga sporazume s prevoznimi in odpravnimi podjetji javnega ali zasebnega značaja. Osnovna glavnica podjetja znaša 30 milijonov dinarjev.

Tretja uredba, ki jo je izdal gospodarski svet 12. maja, pa se tiče ustanovitve Državnega petrolejskega podjetja »Jugopetrol« s poslovnim področjem na vsem ozemlju Jugoslavije. Obratni predmet podjetja je uvoz, izvoz in promet s petrolejskimi surovinami in proizvodi, bodisi neposredno ali posredno po zadrugah in trgovcih. Osnovna glavnica znaša 10 milijonov dinarjev.

Vsa ta podjetja, ki imajo delokrog na področju vse države, nalaga zvezni minister za trgovino in preskrbo, ki tudi razpolaga s čistim dobičkom podjetij, in sicer v sporazumu z zveznim ministrom za finance.

Obnova v ljubljanskem okrožju

Oddelek za gradnje pri Izvršnem odboru OF v Ljubljani bo v kratkem pričel graditi v Kranju nov betonski most čez Savo. Načrti so že gotovi. Most bo zgrajen na starem mestu in bo širši, kakor je bil prej. Prav tako bo v kratkem obnovljen betonski nadvoz nad železnico. Izvedena bo preložitve ceste Ljubljana-Vrhnika-Logatec, za katero je bil izkop v glavnem že dovršen. Odpravili bodo tudi cestni ovinek Črničev-Podvin pri Radovljici. Mostovi v Poljski dolini na Gorenjskem bodo v kratkem dograjeni.

Veliko skrb posveča omenjeni oddelek obnovi naših porušjenih vasi. Sedaj grade cesto iz Rudnega v Dražgoše na Gorenjskem, ki bo pomembna za vse področje Jelovce. Prihodnji teden pa bodo začeli z obnovo Dražgoš, ki jih je okupator do celja porušil. Zgrajena bo provizorična vas z lesenimi poslopji. Vsaka družina bo imela svojo hišo, katere velikost se bo ravnala po številu družinskih članov. Gospodarska poslopja bodo skupna. Tako bodo zgradili dva ali tri hišve. V vasi bo tudi šolsko poslopje, dom kulture, ambulanta in lekarna. Vaščani so z načrti zadovoljni. Vas bodo gradili predvsem vojni četniki - Nemci in je predvideno, da bo vas dograjena do jeseni.

V Cerkljanskem okraju bo ustanovljena posebna gradbena ekipa, ki bo pričela z obnovo porušjenih vasi. V okrožju bo zgrajenih 80 provizoričnih šolskih poslopij. Popravljajo odnosno dovršujejo tudi stanovanjske stavbe v Radovljici in Kranju, ki so jih gradili Nemci in so bile poškodovane pri bombnih napadih. Oddelek za gradnje je ustanovil posebno delnico, kjer popravljajo gradbene stroje in tovorne vozove, ki jih je zapustil okupator v nerabnem stanju.

Prijavljanje gradenj električnih naprav

Za vse nove gradnje in bistvene preureditve naprav za proizvodnjo, prenos, transformacijo in usmerjanje električne energije in za vse nove elektrifikacije naselij je treba predhodno dobiti dovoljenje oddeleka za elektrifikacijo pri ministristvu za industrijo in rudarstvo v Ljubljani.

Prošnje z vsemi potrebnimi načrti in popisi se vlagajo v 3 izvodi preko okrožnih NOO (OF) — 1 izvod ostane pri okrožnem NOO (OF).

Ljubljana, 2. julija 1945.

Ministristvo za industrijo in rudarstvo
Minister Franc Leskovšek 1. r.

Gospodarske vesti

Industrijska podjetja s sedežem v Ljubljani — prijava investicij izvršenih po okupatorju. Mestni odbor OF — okrožno mesto Ljubljana poziva po odredbi zveznega Ministristva za industrijo (št. 1205/I-K)

cenik za živila in tobačne izdelke

Ministristvo za trgovino in preskrbo predpisuje za racionalizirana živila, cigarete, tobak in vžgalice naslednje cene za potrošnike:

ŽIVILA:		din	za
moka pšenična, bela	5.50	1 kg	
moka pšenična, enotna	4.50	1 kg	
moka ržena	4.30	1 kg	
moka soržična	4.50	1 kg	
moka koruzna	3.80	1 kg	
zdrob pšenični	5.50	1 kg	
zdrob koruzni	4.20	1 kg	
ješprenj	4.50	1 kg	
otrobi pšenični	2.00	1 kg	
otrobi ostalih vrst	1.50	1 kg	
kruh iz bele pšenične moke	5.50	1 kg	
kruh iz enot. pšenične moke	4.50	1 kg	
riž	12.00	1 kg	
fižol, uvožen	5.00	1 kg	
grah	8.00	1 kg	
krompir zgodnji	3.00	1 kg	
sladkor kocke	17.00	1 kg	
sladkor kristal	15.50	1 kg	
jajca	2.00	1 kom	
mleko	4.00	1 liter	
mast	35.00	1 kg	
maslo surovo	40.00	1 kg	
olje	24.00	1 liter	
meso telečje I. vrste	22.00	1 kg	
meso telečje II. vrste	20.00	1 kg	
meso goveje I. vrste	20.00	1 kg	
meso goveje II. vrste	18.00	1 kg	
meso gov. III. vrste (krave)	16.00	1 kg	
sol navadna	4.00	1 kg	
sol namizna drobna	8.00	1 kg	
kvas	42.25	1 kg	

CIGARETE:		din	za
Neretva	13.00	20 kom	
Morava	12.00	20 kom	
Zeta	10.00	20 kom	
Ibar	9.00	20 kom	
Drava	7.00	20 kom	

TOBAK REZANI:		din	za
savski	5.00	20 gr	
za pipo I. vrste	6.00	20 gr	
za pipo II. vrste	3.00	20 gr	
tobak za žvečenje, klobase	1.50	10 gr	

CIGARE:		din	za
Portoriko	1.50	1 kom	
kratké domače	1.00	1 kom	
cgaretni papir po 90 lističev	4.00	knjižico	
vžgalice »Cerin«	3.00	1 kom	

Zgornje cene veljajo za trgovca na drobno, franco prodajalna in je prepovedano za računavati kakršnekoli pribitke.

Cenik stopi v veljavo takoj.

Ljubljana, 3. VII. 1945.

Minister za trgovino in preskrbo

Dr. Lado Vavpetič.

Meja kosmatoga zaskuška v trgovini

Pri določanju prodajnih cen za blago, za katero ni obsevnost predpisanih cen, je treba strogo upoštevati navodila za določanje cen v trgovini na debelo in na drobno, ki jih je izdal zvezni minister za trgovino in oskrbo inž. Nikola Petrovič 11. maja t. l. in so sedaj objavljena tudi v prilogi Uradnega lista z dne 30. junija. V tej zvezi je treba tudi opozoriti, da se po 1. členu zakona o nedopustni spekulaciji kaznuje vsako terjanje višje cene, kakor je cena, s katero mu je zagotovljen primeren dobiček, kot nedopustna spekulacija. Kazni pa so po tem zakonu zelo stroge (denarne kazni, prisilno delo do 10 let, zaplomba podjetja odna. krmovine).

Navodila zveznega ministra za trgovino, ki veljajo za vso državo, točno določajo, kako se zračuna dejanska nabavna cena, ki se ji sme pribiti dopustni kosmat dobiček. Obenem določa mejo kosmatoga zaskuška za posamezne vrste blaga.

Iz obsevnega seznama dopustnih odstotnih pribitkov ki dejanski nabavni ceni navajamo nekaj najvažnejših (prva številka označuje dopustni pribitek v trgovini na drobno, druga v oklepijah pa pribitek v trgovini na debelo):
kopičnalo spekerijsko blago: predmeti za prehrano vseh vrst: solje, konzerve in marmelado 20% (10%); ostali predmeti 25% (12%); proizvodi industrije: jela 25% (12%), pivu 10% (—); marmelade 25% (12%); navedeno 25% (12%); luksuznemu davitu zavezano 30% (15%); steklo in porcelan: vstevši lom: 30% (15%), luksuzno 35% (17%); drva za kurjavo 5% (12%); tehnični les: hloč, jarnski les, tesalni tram in rezan stavbni les 20% (15%), rezan stavbni les plemenitih vrst, parketi, vezane plošče, furnir 25% (20%); premazni vstevši raztros: črni in rjavi 18% (5%), lignit 25% (6%); ogelje: vstevši raztros 22% (15%); obutev iz usnja 25% (—), s podplatom z lesa, pletenina itd. 15% (—); manufakturno, galanterijsko in kmetijsko izdelano blago: navadno 25% (12%), luksuzno 35% (17%); stavbni material vstevši raztros oziroma lom: apno 25% (12%), ostali material 25% (10%); mlo in mlina prašek 10% (6%); meza za obutev in parkete, sveče 25% (15%); papir in izdelki iz papirja 25% (15%); pisarniški material 30% (15%); tehnična olja 18% (12%); železarsko in kovinsko blago 25% (15%).

Draginski razredi

V zvezi z uveljavljanjem novih mezi in plač delavcev in nameščenov v državnih in zasebnih podjetjih ter novih prejemkov državnih uslužbenov objavljamo v naslednjem razvrstitve posameznih krajev v Sloveniji v draginske razrede (glej prilogo Uradnega lista z dne 30. junija t. l.).

V prvi draginski razred spadajo: Ljubljana, Celje, Maribor, Trbovlje, Javorniki, Jesenice, Mežica in Kranj.

V drugi draginski razred: Črnomelj, Metlika, Semčje, Kočevje, Novo mesto, Domžale, Grosuplje, Kamnik, Litija, Logatec, Radovljica, Bled, Slovija, Loka, Trzin, Vrhnika, Ribnica, Laško, Rogatec, Sevnica, Slov. Konjice, Sostanj, Gor. Radgona, Murska Sobota, Ptuj, Dravograd in kraji, kjer so rudniki Hrasnik, Zagorje, Litija, Rajhenburg, Rebež, Velenje, Pekič, Vetrinje, Ruše in Guštanj.

V tretji draginski razred spadajo vsi ostali kraji.

DARUJTE za partizanske ranjence!

Mestni odbor OF Ljubljana, odsek za preskrbo

Prošnje za izdajo nakaznic za nakup blaga

Mestni odbor OF, odsek za preskrbo, bo v smislu odredbe ministristva za trgovino in preskrbo pričel sprejemati prošnje za izdajo nakaznic za nakup blaga. V ta namen je Odsek za preskrbo založil posebne formulare — prošnje, katere bodo stranke izpolnjevali nameščenici Odseka za preskrbo v Wolfovi ulici 1, vhod z Marjinega trga. Zato strankam ni treba vlagati na razne urade posebnih prošelj, ker so za to določene posebne tiskovine. Stranke pa se morajo izkazati z osebno legitimacijo, izdano v okrožnem mestu Ljubljani ter z glavo živilske nakaznice (karte). Izpisane formulare bodo nato stranke same odnesle k svojim pristojnim kvartom, ki bodo prošnje odvzeli. Kvarti bodo preizkusili nujnost potrebe po zaprosenem predmetu ter to na prošnji potrdili ali odklonili. Prošnje bodo nato posamezniki kvarti sami predložili mestnemu odboru OF, odseku za preskrbo v nadaljnje poslovanje.

Cim bo posameznik kvart vrnil potrjene prošnje, bo Odsek za preskrbo pristopil k reševanju ter bo v izkazanih potrebah priložil izstavil nakazilo. Prošilci pa naj nika ne hodijo v Odsek za preskrbo ugrat reševanju svojih prošelj, ker bodo prejeli pisмено vabilo za dvig zaprosene nakaznice.

Posebej opozarjamo, da bo Odsek za preskrbo reševal prošnje in izdajal nakazila za zaproseno blago le v takih primerih, kjer bo izkazana res nujna potreba. Zato naj stranke nika ne vlagajo prošelj za nakaznice za nabavo blaga v takih primerih, ko blaga ali predmeta nujno ne potrebujejo ali pa da imajo še na zalogi staro blago, ki bi se dalo z majhnimi stroški morebiti popraviti in napraviti uporabno. Primer res nujne potrebe je samo ena strgana obleka, samo ena srajca itd. Vsi oni, ki blaga, katero je kontingentirano, res nujno ne potrebujejo, naj zato nika ne nadlegujejo urada, ker s tem ne samo da delajo kaj nepotrebnega pota, ampak škodijo uradovanju, zlasti pa onim res potrebnim, katerim bi se, zaradi oblice neupravičeno vloženih prošelj, reševanje njihovih prošelj zavleklo. Pozitivna rešitev prošnje ni odvisna od tega, kdo se bo prvi pridiral na vrsto, marveč bodo poznejše prošnje rešene prej.

Prošnje za gradbeni material jemljejo na zapisnik uradniki Gradbenega odseka pri MOOF v Kresljih, II. nadst.

Obrtniki prijavijo svoje nujne potrebe na Obrtnem odseku MOOF v Gosposki 15.

Odsek za preskrbo si v vseh primerih pridrži pravico kontrole na licu mesta, ali je prijavljena prošnja nujna in zahtevani predmet neobhodno potreben ali ne. Zato opozarjamo, da bodo vse neupravičene prošnje ne samo odklonjene, ampak

da bodo prošilci tudi kazensko zasledovani zaradi podajanja neresničnih podatkov.

Samo po sebi je razumljivo, da bo Odsek za preskrbo izdajal nakaznice samo v okviru odobrenih kontingentov, katerih ne more v nobenem primeru prekoračiti.

Dajalcem mleka

Za mesec julij 1945 določimo osnovne (male) živilske nakaznice (sladkor, sol, kava) in tobačne nakaznice vsi dajalci mleka, ne da bi se kontrolirali, v koliko so svojo obveznost izvršili. Zglašijo naj se v palači Bata, I. nadst.

Sorejem prasičev

Sorejci prasičev, ki so prejeli na osebo največ do 6 kg slanin in osebe, ki so si na drug način nabavile masloče v obsegu, ki gorenje količine ne presega, prejmejo do nadaljnjega odrezke za olje (1 dcl) in meso. Zaradi prejema odrezkov se je zglašiti v oddelek za živilske nakaznice v palači Bata, I. nadst., med uradnimi urami od 8. do 14. julija 1945.

Pridelovalcem žit

Z 31. julijem 1945 preneha prehranjevalno razdelbo leta 1944-45. Pridelovalci žit, ki so zaradi nezadostnega lastnega pridelka prejeli živilske nakaznice za moko in zakuho (riž itd.), se morajo od 1. avgusta do nadaljnjega preživljati z lastnim pridelkom in ne prejmejo odrezkov za moko in zakuho.

Javne kuhinje

Organizacijo in vodenje javnih kuhinj je prevzel Odsek za socialno preskrbo pri MOOF. Vsa pojmasila daje pisarna v Frančiškanski ulici 6.

OBJAVE „NAVODA“

Delitev svežega mleka

Danes 4. t. m. dobe poleg otrok do 9 let in nosečih žena izjemno mleko tudi starostniki od 65 let naprej, in sicer dvojno količino.

Dodatki za bolnike, dojenčke in noseče žene

Ministristvo za trgovino in preskrbo odreja, da prejmejo bolniki, noseče žene in dojenčki na bolnišniški nakazila, oziroma na nakaznice za noseče žene na mesec junij pripadajoče jim dodatke do 10. julija t. l. pri svojih stalnih trgovcih. Delitev zgornj navedenih dodatnih nakaznic za mesec julij bo objavljena kasneje.

Izdajanje osebnih izkaznic

Osebné izkaznice vsem onim proslencem, ki so pri oddaji prošnje pri redni poslovalnici Pred škofijo (v bivši slaščičarni »Aleš«) dobili številke 2000—3000, se bodo izdajale v poslovalnici Mestne zastavljalnice na Poljanski cesti dne 4. in 5. t. m. Poslovalnica posluje vsak dan od 7. do 13. in od 15. do 19. Proslenc mora osebno dvigniti izkaznico in se ob prevzemu izkazati z listino (krstnim listom, dijaško knjižico itd.) in pa s številko, ki jo je prejel ob izdčitvi prošnje.

Priznanje ZSM — rajon Moste pri Ljubljani

Priprava za II. Kongres ZSM v Ljubljani je potekala tudi v tekmovanju v zbiranju surovin. Ob tej priliki je zbrala ZSM — rajon Moste pri Ljubljani največjo količino razbitih stekla, ki bo kmalu poslano v predelavo, tako da bo mogoče namestiti stekla na mnoga okna, ki nosijo sedaj prazne okvirje. Za ta uspeh ji izkazuje svoje priznanje.

Veseji nas, da smo mogli izreči to pohvalo, ki naj bo članom ZSM — rajona Moste pri Ljubljani v ponos in vzpodbudo, ostalim pa v vzpodbudo ter upamo, da bomo mogli v bližnji bodočnosti pohvaliti še kako drugo skupino ZSM.

Ministristvo za industrijo in rudarstvo, odsek za surovine

Pribojšek v hrani izčrpani mladini

Od 20. do 30. junija je bilo, kakor poroča oddelek za zaščito mater, otrok in mladine pri ministristvu za socialno politiko, priboljšek v hrani deležnih okoli 10 tisoč ljubljanskih šolskih otrok. V tem času se je razdelilo 6179 kg kruha v 61.798 obrokih, 412.500 marmelade v 8257 obrokih. Tudi med šolskimi počitnicami se bo otrokom po šolah razdeljeval kruh in marmelada.

Poročilo Prijavnega urada za aktiviste OF

Prijavni urad za aktiviste OF pri ministristvu za socialno politiko poroča: Do sedaj je zaprosilo za zaposlitev 144 aktivistov in za podporo 1055 aktivistov. 788 aktivistov je prejelo denarno podporo v skupnem znesku 1.099.850 din.

Razdeljenih je bilo do danes 57 moških oblek, 41 ženskih oblek, 60 garnitur moškega perila, 40 garnitur ženskega perila, 44 parov moških in ženskih čevljev in dva para otroških copat.

Dnevne vesti

Predprodaja vozovnic za avtobusne proge. Za avtobusno progo Ljubljana—Črnomelj se uvede s 5. t. m. predprodaja vozovnic pri cestno-prometnem oddelku ministristva za lokalni promet (Aleksandrova cesta 3). Predprodaja se vrši ob delavnih med 15. in 16. uro za naslednji dan, ob sobotah pa za nedelje in ponedeljke. Izdaja se samo toliko vozovnic, kolikor je v avtobusu obsevnost dovoljenih sedežev in stojšč. Potovatelji sme prvenstveno potnik, ki si je preiskoval vozovnico v predprodaji in ki potuje v Črnomelj, Metliko in druge kraje od Novega mesta dalje. Šole v drugi vrsti se upoštevajo potniki do bližnjih postaj.

Na avtobusni prosti Ljubljana—Črnomelj se od 5. t. m. dalje plačuje vozovna skupščina v dinarjih. Obistnostno naj si prvočasno prebrati potrebne voze v dinarjih.

Ministristvo za pravosodje se je preselilo v palačo Vojzame zavarovalnice v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19 I. nadstropje. Telefon št. 30-22 — 30-23.

Organizacija prosvetnih delavcev v SZPD pri ministristvu za prosveto. 28. junija je bil občni zbor prosvetnih delavcev pri ministristvu za prosveto podružnice SZPD, ki je vključeno na Glavnem odboru za Slovenijo v Enotno strokovno zvezo delavcev in nameščenov Jugoslovije. Strojarna zveza prosvetnih delavcev pri ministristvu za prosveto je zajela vse nameštence, ki so vredni, da so člani sindikata, ki so naredili svojo narodno dolžnost za časa okupacije in jo bodo izpolnjevali v polni meri tudi sedaj, ko je treba sadove borbe realizirati tudi sedaj, ko je v obnovi porušene domovine. Ustanovni občni zbor je vodil tovarši Cuk Ivan, referiral sta tovarši Plajš in Möderndorfer. Izvoljen je bil tale odbor: Möderndorfer Vinko, Sovr Anton, Gorjanc Anton in Pahor Mirjam. Peto odločeno mesto je rezervirano za enega izmed bivših služitelj. Nadzorni odbor tvorijo: Jurančič Jože, Čeknovar Ela in Kovač Albina.

Vse žene in dekleta kvarta Sv. Jakob (Stritarjeva ulica, Kanjarjevo nabrežje, Koroška, Ključavničarjeva, Pod Trnovo, Vodna steza, Kleparjeva steza, Galuškova nabr., Šiška ul., Trubarjeva ulica, Sv. Jakoba trg, Reber Start trg, Mestni trg, Pred škofijo, Vodnikov trg, Studenčeva ul., Krekov

TELESNA KULTURA

Prva vest o prekmurški fizikulturi

Na pobudo ZSM so se v Mladinskem domu v Soboti sestali domači športniki in pretresali vsa športna vprašanja. Eden glavnih sklepov konference je bila likvidacija madžarskega športnega kluba Mure. V zvezi s tem in še drugimi fizikulturnimi vprašanji Prekmurja je bila odobrena posebna spomenica za SNOS. Potem je bil izvoljen iniciativni odbor za ustanovitev novega fizikulturnega društva, ki naj bi se imenovalo fizikulturno društvo »Svoboda«. Klubska barva bo rdeča.

Na prvi seji fizikulturnega društva »Svoboda« je bil iniciativni odbor društva razširjen tako, da so bili določeni poročevalci posameznih sekcij, in sicer: za lahko atletiko: Šerbec Milan; za tenis: Šerbec Branko; za namizni tenis: Križ Ernest; za biljard in kegljanje: Vradnar Branko; za hano: Sodčič Helena; za odbojko: Kranjčič Ludvik; za šah: Čisar Štefan.

Iz mariborskega življenja

Seja mestnega fizikulturnega pododborja. Na vrhu kavarne »Astorice« je bila predelana seja mestnega fizikulturnega pododborja, ki je prisotnovali delegat iz Ljubljane in predstavnik športa III. armije in na kateri so zastopniki posameznih panog poročali o dozdaj storjenem delu. Načrt je bil seji razpravljan o pripravah za skorajšnji predlet športni kongres, ki bo v Ljubljani v dnevi 18. in 19. julija. Na ta zlet bo Maribor poslal svoje nogometno in lahkoatletično moštvo.

Pokalnica tekma med 17. udarnico divizije in 36. diviziji. Na igrišču FD Zelenjak je bila zanimiva nogometna tekma med moštvi 17. in 36. divizije. Po zelo napeti borbi je zmagala 17. divizija z 2 : 1. Gledalcev je bilo nad 500.

Odlična igra nogometnih predstavnikov Maribora proti III. armiji. Ta javna prireditelja na zelenem polju je bila prva oficijska te vrste, ki je pomenila obnovo otrovite javnega športnega delovanja, organiziranja in razvijanja v okviru balkanskih vojaških in rutinskih borbenih izrednih in rednih izrednih izrednih moštvi. Domače moštvo ni bilo sestavljeno iz najmočnejših sil, ker je večina tovaršev iz ne del ali v vojski, tako da so igrali: Piberšek, Gomeš, Krasnik, Turk, Kanič, Fehrer, Kovarčič, Pocič, Bošina, Gajšek, Šek, in klub terna se se po enem samem treniraju, ki je bil celo prekinjen, postavljen nad vse prihodnosti. Do tistih pred kence se bili celo na boljšem, toda tedaj se je poročilo življenja in rutinskih borbenih izrednih in rednih izrednih moštvi. Domače moštvo ni bilo sestavljeno iz najmočnejših sil, ker je večina tovaršev iz ne del ali v vojski, tako da so igrali: Piberšek, Gomeš, Krasnik, Turk, Kanič, Fehrer, Kovarčič, Pocič, Bošina, Gajšek, Šek, in klub terna se se po enem samem treniraju, ki je bil celo prekinjen, postavljen nad vse prihodnosti. Do tistih pred kence se bili celo na boljšem, toda tedaj se je poročilo življenja in rutinskih borbenih izrednih in rednih izrednih moštvi.

F. O. S. (nogometni referat). Nujno se poziva naslednji igralci, naj se javijo danes 4. t. m. ob 19.30 v prostorih F. O. S. — Narodni dom — Tomanova ulica zaradi osebnih podatkov v zvezi s potovanjem na tekmo prihodnjega tedna v Beograd v okviru balkanskih vojaških in rutinskih borbenih izrednih in rednih izrednih moštvi. Domače moštvo ni bilo sestavljeno iz najmočnejših sil, ker je večina tovaršev iz ne del ali v vojski, tako da so igrali: Piberšek, Gomeš, Krasnik, Turk, Kanič, Fehrer, Kovarčič, Pocič, Bošina, Gajšek, Šek, in klub terna se se po enem samem treniraju, ki je bil celo prekinjen, postavljen nad vse prihodnosti. Do tistih pred kence se bili celo na boljšem, toda tedaj se je poročilo življenja in rutinskih borbenih izrednih in rednih izrednih moštvi.

Razpis služb

Bolnica za ženske bolezni v Ljubljani razpisuje spodaj navedene službe:

- 2 mesti administrativnih uradnikov;
- 3 mesta arhivskih uradnikov;
- 4 mesta služstev;
- 1 mesto šivilje za perilo;
- 1 mesto kuharice.

Od posredov za mesto administrativnega odnosa arhivskega uradnika mora biti vsaj po eden od znanj z večletno prakso.

Za znanje administrativnega uradnika se zahteva popolna srednja šola, za znanje arhivskega uradnika pa nepopolna srednja šola. Za služstevsko službo se zahteva najpozneje pismenost. Prednost pri sprejemu za služstevsko mesto imajo invalidi. Šivilja kakor kuharica mora biti popolnoma izveščena z večletno prakso.

Pismene prošnje je vložiti pri upravi Bolnice za ženske bolezni v Ljubljani Štajmarjeva ulica št. 3 do 9. julija 1945, kjer se dobi vsa potrebna pooblašila.

Lesne industrije! Tesarstva! Mizarstva!

Zapišite si novo telefonsko številko 47-35 trgovine strojev DOVŽAN IVAN, Ljubljana Galetova 4 (preje Frančiškanska)

Primarij dr. HENRIK HEFERLE

specialist za notranje bolezni — se je preselil iz Gledališke ul. 14 na Miklošičevo ceste 15/II. Ordinira od 11. do 12. in od 2. do 4. Telefon 28-59.

Marijo Zevnik

ki zadnjemu poletju, se najlepše zahvaljuje. Posebno zahvalo izrekamo č. g. Benku, sorodnikom, darovalcem cvetja, ter vsem, ki so nam stali ob strani v tej težki uri.

V cirihab, 25. junija 1945.

Zaljubljeni: mož Ivan; Ivanka, hčerka; Tončka, vnukinja.

Narod je nesmrten

Roman

»To drži,« je dejal Čerednjčenko, »o tem so me poneli obvestili.«

Major je pozorno pogledal njegov gubasti obraz z velikimi oči in oči. Barva komisarjev oči je bila dokaj svetlejša od temne polti obraza, ki je preskusi vse v troje in ves mraz rusko-nemške vojne 1. 1914 in pohode čez stepe v času državljanske vojne. Obraz divizijskega komisarja se je zdel miren in zamišljen.

»Dovolite, tovariš član Vojnega sveta, da vam podam najnovejšo operativno poročilo z bojišča s podatki ob štiri ničla ničla.«

»No, prav ob ničla ničla,« je rekel Čerednjčenko, »nemara pa so od treh in sedem in petdeset minut.«

»Tudi to je mogoče, tovariš Vojnega sveta,« se je nasmejal major. »Na ostalih delih bojišča ni pokazal sovražnik nobene posebne dejavnosti. Samo zahodno od prehoda čez reko je zasedel vas Marčihina Buda in zgubil ob tej priliki nekako poldrug bataljon.«

»Katero vas?« je vprašal Čerednjčenko in se obrnil proti majorju.

»Marčihina Buda, tovariš član Vojnega sveta.«

»Zares?« je strogo in glasno vprašal Čerednjčenko.

»Prav gotovo!«

MALI OGLASI

Cenjene čitatelje s štajerske, ki se zanimajo za nakup in prodajo raznih predmetov, naštetih med malimi oglasi, pozivamo, da se v svrhu vseh informacij, podatkov, naslovov itd. obračajo neposredno na našo podružnico v Celju in Mariboru.

POSTREZNICO za nekaj popoldnevo v mesecu, ugodno sprejemno. Naslov v upravi. Oglasi se od 8. do 11. ure. 4030-1a

GOSPODINJO, posteno, 35-45letno, sprejme 54-letno vdovo, upokojenec. Pisane ponudbe ali osebno od 12. do 14. in od 19. dalje. Silnigolj. Bolgarska 17. 4005-1a

KUJARICO ki družini 3 članov brez otrok, sprejme takoj. Naslov v upravi. 3995-1a

CISTILKO in pomivalke za kavarne, sprejemno. Naslov v upravi. 3996-1a

SLUGO-INJO, sprejemno v trgovino. Naslov v upravi. 4034-1a

DEKLKO nad 15 let, staro, revni staršev, sprejemno k dvema otrokoma za Kranj. Ponudbe upravi pod »Pridna 15«. 4055-1a

DEKLAVCE in usnarje, sprejme takoj na delo tovarna usnja L. Laurich v Slov. Konjicah. Za skupno stanovanje in hrano je poskrbljeno. 4054-1a

FOTOGRAFSKE stroke, samo pri res dobrih fotografih bi se rad izučil 3letni mladenič iz Ljubljane, s srednješolsko izobrazbo, ki ima veselje do te stroke. — Ponudbe upravi pod »Nastop 1. avgust«. 4019-1a

NATAKAR, 25 let, star, s prakso v večletni podjetju, voljašine prost, sprejme mesto tu di laven Ljubljane. Naslov v upravi pod »Pridna 15«. 4018-1a

BLAUGNICA sprejme mesto; tudi za prodajalco imam malo mato in v trgovini. Naslov v upravi. 4017-1a

URADNICA z znanjem strojeplaja, stenografije, arhivske, nemščine, prevajalske in italijanščine, tudi strojni risar, sprejme zaposlitev v Ljubljani ali po. Ponudbe upravi pod »Kjerkoli-zanesljivo«. 4013-1a

URADNIK zabeležni s 25-letno (tudi oddolno) prakso in specijalno izobrazbo v industriji, s znanjem jezikov, sprejme stalno zaposlitev v Ljubljani ali Trstu, po možnosti na vodilnem mestu. Ponudbe upravi pod »Odgovornost«. 4025-1a

POMOČNICO modistino in vajenico sprejme »Salon Miras, Mestni trg 7«. 3068-1a

SADJARJA IN VRT. NARJA, ki ima vsega je do sadjarstva sprejemno, stalno zaposlitev. Naslov v upravi Maribor. 3810-1a

DEKLE za pranje, Hkanje, šivanje in pospravljanje ob sprejemno. — Kolak, Prešernova ul. 52. 3559-1a

POMOČNICO frizerske in vajenico, takoj sprejemno. Kranje Franci. — Černotova 28. 4090-1a

SLUGO-KINJO pridno in pošteno, vajeno tudi kuhinje, sprejemno. Zelena pot 3b, Trnovo. 4069-1a

KUHARICO, ki bi pomagala tudi pri ostalih hišnih delih, sprejemno, dobro, stalno službo. Naslov v upravi Maribor. 4068-1a

FANTA 14-16 let, sprejemno kot delavca. Vsa okraja v hiši. Trgovina Jereb Rudolf, Ljubljana, Vič čampova 8. 4093-1a

GOSP. POMOČNICO — sprejme trgovina Jereb Rudolf, Ljubljana, Vič čampova 8. 4094-1a

KROJ. POMOČNICO za delo v roki, tri do štiri, sprejemno. — Naslov v upravi. 4033-1a

VZGOJITELJICO k letnemu fantku, sprejemno. Frana in stanovanje v hči. Ponudbe upravi pod »Vzgoja«. 4092-1a

GOSP. POMOČNICO, ki lepo lika in pospravlja, sprejemno. Dobra plača in okraja. — Naslov v upravi. 4036-1a

SLOVENSKO in tuje leposlovje ter ostale izvršne knjige in prevode kupuje Janez Dolžan, knjigarna, Stritarjeva ulica. 407-7

ČEVLJE rjave ali črne, najraje s nizko peto, št. 39, kupim ali zamenjam za protivrednost. Ponudbe upravi pod »Zivila«. 4044-7

URO možko, zapeljivo ali žepno, kupim. Naslov v upravi. 4007-7

PLAŠČ dežni, za srednjeveliko in srednje moško postavu, kupim. — Ponudbe upravi pod »Dežni plašč«. 4003-7

HARMONIKO z 80 bas, klavirski, z 1 registrom, najraje »Scandall« ali »Hohner«, kupim. Müller Lea, Šnepslerjeva 23, Beograd. 3999-7

SEDLO žensko, jahalno, zamenjam za radio aparat in 200 kom. visokoločilno vrtno za cigarete. Naslov v upravi. 3923-8

ČEVLJE nizke, otroške, predvojnne št. 25-26, klavirski, št. 28-29, SODOČKA 187a. 4052-8

SODOČKE za zelje, čevlje, 42. lovske, delovno obleko, klubok, zamenjam za masčobo in kurivo. Kolesarja, Šolska 10-1. 4039-8

STEDILNIK železni, dobro ohranjen, s kotlom, zamenjam za živila (belele, sladkor). Interesanti naj se zgleda v. Bitunji 98 (pri Gašperju). 4020-8

NOGAVICE, zamenjam za sladkor. Lenč, Tyrševa c. 37a-IV. 4012-8

CAJ, pravi ruski zamenjam za 3-4 m širina ali eno tanjšo rjuho. — Naslov v upravi. 4002-8

BLAGO voleno, črno, predvojnno zamenjam za dobro ohranjen damsko kolo. Ivan Šiška — Knaflejeva ul. 4. priti. 4001-8

VOZICEK globok, otroški, zamenjam za kako drugo protivrednost. Naslov v upravi. 4021-8

UGLASEVALEC glasov. Jurak Zrinjskeg. VII. letnik. 39-23.

BUFETU RHO, 2. lenburgova ul. 4, del se zgleda lastnik izgub. ljena nalagena peresa. Franc Palir. 4048-37

PERICO iz Bizovica, ki je odnesla perilo, porvam da v roku 48 ur vrne perilo, sicer jo bom policijsko zasledoval. — Mrak Pavla, Studentova ul. 9. 4023-37

ZAPESTNICO zlato (tri verziče), sem zgubila 1. t. m. Oddaje jo proti nagradi v upravi 4027-37

IZGUBIL sem pretekli teden rjavkast kratek suknjič, za izletnega kratek. Prosim, da ga proti nagradi oddate v Podmliščakov ul. št. 15 — pri Jegliču. 4015-37

Dal je dne 26. okt. 1944 v starosti 32 let svoje življenje za svobodo naš nad vse ljubljani

Lule Peter — Oton

partizan

Njegovo mučenško truplo počiva začasno na pokopališču pri Sveti Trojici.

Domžale, Vir dne 12. junija 1945.

Zaljubljeni: žena Franciška, sin Petrick, oče Peter, mati Franciška, Pavla, Ivan, Slavko, Josko, Vidko, Milan, bratje in ostalo sorodstvo.

Za svobodo je žrtvoval svoje življenje

Ivan Ausenig

kurir

Padel je 21. septembra 1944. Naj mu bo lahka domača zemljica, nam pa ostane v najlepšem spominu.

Zgoša, Dvorska vas, Gz. Gorje, 12. junija 1945.

Globoko žalujeta: mati Franciška, sestra Franca, zaročenka Marica, teta Ana, sestrična Heda.

Dne 26. oktobra 1944 je v 20. letu starosti darovala svoje življenje naša nad vse ljubljena

Vikica Košič — Maruška

Ni ji bilo dano, da bi doživela dan zlate svobode. Njen začasni grobek je pri Sv. Trojici na Moravskem.

Domžale, 13. junija 1945.

Zaljubljeni: mati Terezija, oče Ivan, sestra in brat Ivanka in Ivan, vsi sorodniki, sorodnice, prijatelji in prijateljice.

»Narod sem inčaho,« kakor vedno, a »narzan« in »severno palmiro« so že prinesli.

Čez nekaj minut je vstopil v dvorano načelnik štaba, general, mož nezadovoljnega in trudnega obraza. Za njim je stopal polkovnik, načelnik operativnega oddelka: bil je zavite zemljevide. Polkovnik je bil visok in rdeč v obraz, general pa nasprotno rejen in blede, vendar sta si bila zaradi nečesa dokaz podobna. General je vprašal slugo, ki je obstal v spoštljivi drži:

»Kje je komendant?«

»Telefonira, tovariš general major.«

»Ali imamo zopet zveze?«

»Vzpostavili so jo pred kakimi dvajsetimi minutami.«

»Torej vidite, Peter Jefimovič,« je dejal načelnik štaba, »a vaš hvalisani Stenehval je napovedal šele za poldan.«

»Tem boljše, če je tako, Ilija Ivanovič,« je odvrnil polkovnik in po občutju, ki ga imajo ob takih resnih prilikah podrejeni, dostavil:

»Kdaj neki se boste mogli naspiti, saj niste spali že tretjo noč!«

»Kaj bi tisto, položaj je takšen, da ni mogoče niti misliti na spanje,« je odgovoril načelnik štaba, stopil k majhni mizi in vzel jabolko. Polkovnik je jel razmetavati zemljevide in jih razvrščati po mizi, a tudi on

»Načaho« je vrsta jabolk, »narzan« — kavkaška slatina, »severno palmirac« — vrsta cigaret.

»Kot boric za svobodo je padel 10. avgusta 1943 v Trzinu moj ljubljani

Bene Miroslav — Zorko

star 20 let, Pokopan je na meškem pokopališču. Naj mu bo lahka domača gruda!

Domžale, Rodica, dne 13. junija 1945.

Zaljubljeni: mati, sestre in ostalo sorodstvo.

Za svobodo je 9. oktobra 1944 padel kot žrtve podlega izdajstva v Trzinu moj nad vse ljubljani

Podgoršek Jože — Rudi

mesar.

Niegov prerani grob je začasno v Mengšu. Bodi mu Depalja vas pri Domžalah, dne 13. junija 1945.

Zalujoca žena Pavla roj. Povovec in ostalo sorodstvo.

Na zelenem Pohorju je daroval domovini svoje mlado življenje

Metod Puc

dijak srednje tehnične šole — partizan.

Ohranite ga v lepem spominu!

Zalujoci oče Rudi Puc, sreski tajnik v p.

Dne 16. februarja 1944 je daroval svoje mlado življenje za svoj narod, naš ljubljani

Stenovec Franc — Urh

akademik-partizan

Njegovo mučenško truplo počiva začasno na pokopališču v Komendi.

Domžale, 13. junija 1945.

Zalujoca: mati Marija, Janez, brat; Vida, Mira in Anda, sestre in ostali sorodniki.

Kot boric je dal življenje dne 9. oktobra 1944, star 25 let, v Trzinu naš ljubljani

Janez Burja — Mirko

partizan.

Začasno počiva njegovo truplo v Mengšu.

Domžale, 13. junija 1945.

Zalujoci: oče Miha, mati Marija, brata-partizana Franc in Miha, zaročenka Valentina in hčerka Jenica ter ostalo sorodstvo.

Tudi najin edinec

Lev Adamič

can. med. aktivist OF

je daroval svoje mlado življenje za našo svobodo.

Teško ga pogrešamo.

Ljubljana, 17. junija 1945.

Zalujoci: Ernest in Marija, starši, in sorodstvo.

Ponosno sta dala svoje življenje za svobodo ob brata

Vengust Dominik

mučen in ustreljen 21. julija 1943 v Begunjah.

Vengust Ivan

padel kot partizan 23. decembra 1944 v Zupanjih njah.

Prosim tihga sožalja.

Maribor, dne 16. junija 1945.

Brat Albin Vengust.

Po žletnem trpljenju v taborišču Mauthausen je 8. maja t. l. dočrpel naš dragi

Franc Oder

tesarski mojster v Ratečah-Planici.

Od domačih izvrzkov je bila 19. aprila 1945 pri Laibah nad Sečami mučena in umorjena naša nepozabljena

Cilka-Tatjana Oder

okrajna sekretarka SPZ.

Kranj, Rateče-Planica, 16. junija 1945.

Zalujoca družine Oder, Debeljak.

»Mesece decembra 1943 je daroval svoje mlado življenje za svobodo naš ljubljani sin in brat

Jerman Tine

Ločna pri Novem mestu, dne 12. junija 1945.

Franc, oče; Neža, mati; Ivan, brat; Manja, Cvetka in Judita, sestre.

Dne 13. septembra 1944 je bil ustreljen po 11 dnevnem mučenju

Franc Podboršek

okrajni poverjenik DE

Domžale, Šmartno ob Savi, Ljubljana, 13. jun. 1945.

Zalujoca žena Zofija in sin Franci; družina Podborškova in družina Simigajda.

Dotrpel je naš dobi, škrltni mož, oče, brat, stric in svak

Andrejčič Srečko

glavni arhivar v pok.

Pogreb bo v sredo 4. t. m. ob 1/2 12. uri dopoldne iz kapelice sv. Franciška na Zalah k Sv. Križu. Ljubljana, 3. julija 1945.

Zalujoca žena z otroci in sorodstvo.

Umrla nam je naša nepozabna

Albina Toman

učiteljica v pokolu

Pogreb bo v četrtek 5. t. m. ob 1/4 4 popoldne iz kapelice sv. Antona k Sv. Križu.

Maša zadružnica bo v ponedeljek 9. t. m. ob 7. uri jutraj pri sv. Jakobu.

Zalujoci sorodniki

Umri je naš ljubljani soprog, oče, stari oče, tast, brat in stric, gospod

Santel Josip

bivši trg. poslovođa

star 78 let. Pogreb pokopalka bo v četrtek ob 16. uri iz Zal. kapelice Sv. Jčeka k sv. Križu. Zalujoca rodbine: Santel, Pirnat, Dreile.

Temelj naše svobode je okrepil s svojo dragoceno krvjo naš ljub, vzorni

Groznič Vanja — Vane

majors-brigadni politkomisar IV. SNOUB Matije Gubca, odlikovan z redom Hrabrosti in redom Partizanske zvezde

ki je star komaj 21 let, julija 1944 pri Metliki herojsko padel.

Ljubljana, Novo mesto, Pungert-Male Dole, Zagreb, Gor. Radgona, Sarajevo, Buenos Aires, 2. julija 1945.

Zalujoci: Vane, drž. tožilec v pok. oče; Etra; Kastelevec, mati; Smiljan, brat; dšinec; Groznič, Kastelevec, Kranjec, Kovačec, Fortuna, Fajdiga.

Za vedno naš je zapustila naša nadvse ljubljena

Irenka Bartol

učenka osn. šole za Bežigradom

Pogreb nepozabne Irenke bo v sredo, 4. VII. ob 1/5. uri popoldne iz Zal. kapelice sv. Marije, na pokopališču k sv. Križu.

Ljubljana-Sodražica, dne 3. VII. 1945.

V globoki žalosti: Anton in Alojzija, starši; Franci, Bogomir, Vinka, Marija, brata-sestrice ter ostalo sorodstvo.

Vsemogočni je poklical k sebi našo blago gospo

Marico Blinc roj. Kollmann

K večnemu počitku jo bomo spremili v sredo, 4. VII. 1945 ob 17.30 iz kapelice Sv. Nikolaja na pokopališču k Sv. Križu.

Zalujoci uslužbeni trdnice Kollmann.

Po trti naznanjamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša nad vse ljubljena mama, stara mamo in pramama, gospe

Božena Koubková

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek 5. t. m. ob 1/5. uri iz kapele Sv. Andreja.

Ljubljana, Jesenice, Praga, Zürich.

Zalujoci: Božena Tujč, Berta Horč, Jirka Erčin hčere, vnuki, vnukinje in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA — Ob nenaslednjem izgubi našega draga

Lozar Franceta

viš. pis. oficila v Novem mestu

izrekamo vsem, ki so z nami sočustvovali in mu podarili kve in vence in šopke ter ga spremlili na njegovi zadnji poti, najprišrejšno zavaljo.

Novo mesto, Črnomelj, Radeče, dne 4. VII. 1945.

Globoko žalujoca žena Ana in hči Tatjana.

ZAHVALA — za izraz srčnega sočutja ob prebrki izgubi našega ljubljene sinčka

Brunčka

in za prekrasno cvetje ter častno spremstvo so iskreno zahvaljujva.

Bruno in Berta Stare.

ZAHVALA. — Vsem, ki ste naši nepozabni

Ljubici Karena roj. Rus

izkazali v življenju toliko prijaznosti in ljubezni, da se nam vsem v prišrejšni odu osuši v cvetjem in jo spremlili na njeni zadnji poti in ki ste nam ob priliki te priredbe izgube izrazili svoje sočutje, izrekamo najtoplejšo zahvalo. Sv. maša zadružnica bo 10. julija ob 7. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 2. julija 1945.

Zalujoci ostali.